

Resursbasutveckling för skogligt utvecklingsarbete med inriktning på Sidas och Skogsinitiativets framtida behov

*Rapport – slututkast
Maj-Juni 2009*

Henny Andersen

Bo Tengnäs

[SPM Consultants](#)

I samarbete med

[Naturbruk AB](#)

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

Akronymer	ii
Sammanfattning	iii
1. INLEDNING	1
1.1. SKOGSINITIATIVET – BAKGRUND OCH MANDAT	1
1.2. UPPDRAGET	1
1.3. ANDRA RELEVANTA RESURSBASINITIATIV OCH AVGRÄNSNINGAR	2
1.4. GENOMFÖRANDE AV STUDIEN	3
2. BEHOV AV SVENSK KUNSKAP OCH ERFARENHET FÖR SKOGLIGT UTVECKLINGSSAMARBETE	4
2.1. STRATEGISKA STYRNINGEN SOM UTGÅNGSPUNKT	4
2.2. TILLVÄXT, SKOG OCH MÅNGDIMENSIONELL FATTIGDOM	4
2.3. BEHOVET UTIFRÅN ETT GLOBALT PERSPEKTIV	6
2.4. BEHOVET UTIFRÅN ETT SVENSKT PERSPEKTIV	7
2.5. VILKEN TYP AV KOMPETENS BEHOVS FÖR SKOGLIGT UTVECKLINGSSAMARBETE PÅ 2000-TALET?	10
3. ATT STÄRKA DEN SVENSKA RESURSBASEN FÖR SKOGLIGT UTVECKLINGSSAMARBETE	13
3.1. KOMPETENSFÖRSÖRJNINGEN	13
3.2. SIDA'S NUVARANDE METODER	14
3.3. NÅGRA ANDRA SVENSKA AKTÖRER	17
3.4. NÅGRA ICKE- SVENSKA AKTÖRER	18
3.5. BEHOV AV ALTERNATIVA VISIONER OCH METODER	19
4. TÄNKBARA ÅTGÄRDER	21
4.1. ÖVERGRIPANDE ÅTGÄRDER	21
4.1.1. Tydliga profileringar på ämnesområden och nya jobb	21
4.1.2. Kartläggning av befintlig resursbas och svensk representation	21
4.2. TÄNKBARA MER DETALJERADE ÅTGÄRDER	21
4.2.1. Stimulera intresset	21
4.2.2. Ingå i utbildningar	22
4.2.3. Ge praktisk erfarenhet	22
4.2.4. Riktas mot underhåll och utveckling av befintlig resursbas	23
4.2.5. Understödja karriärvägar	24
5. PRIORITERADE ÅTGÄRDER	25
5.1. ÖVERGRIPANDE ÅTGÄRDER	25
5.2. MER DETALJERADE ÅTGÄRDER	25
Bilagor	
Bilaga 1: Referenslista	
Bilaga 2: Uppdragsbeskrivning	
Bilaga 3: Mötesschema	

AKRONYMER

BBE	Biträdande Bilateral Expert
BNP	Bruttonationalprodukt
CGIAR	Consultative Group on International Agricultural Research
CIFOR	Center for International Forestry Research
CSR	Corporate Social Responsibility
EU	Europeiska Unionen
FAO	Food and Agriculture Organisation of the United Nations
FLEGT	EU Action Plan for Forest Law Enforcement Governance and Trade
Focali	Forest, Climate and Livelihood research network
FORMAS	Forskningsrådet för miljö, areella näringar och samhällsbyggande
FSC	Forest Stewardship Council
HHS	Handelshögskolan i Stockholm
ICRAF	World Agroforestry Center
IIAA	International Institute for Applied Systems Analysis
IIED	International Institute for Environment and Development
ILO	International Labour Organisation
IPGRI	International Plant Genetic Resources Institute (Biodiversity International)
JED	Junior Expert in Delegation (EU)
JPO	Junior Programme Officer
KSLA	Kungl. Skogs- och Lantbruksakademien
MFS	Minor Field Study
OECD/DAC	Organisation for Economic Co-operation and Development/Development Assistance Committee
PGU	Sveriges politik för global utveckling
REDD	United Nations Collaborative Programme on Reducing Emissions from Deforestation and Forest Degradation in Developing Countries
RRI	Rights and Resources Initiative
SARC	Special Assistant to Resident Coordinator
SI	Skogsinitiativet
Sida	Swedish International Development Cooperation Agency
SLU	Sveriges Lantbruksuniversitet
SNF	Svenska Naturskyddsföreningen
WRI	World Resources Institute
WWF	Världsnaturfonden
YK	Yngre Konsultprogrammet

SAMMANFATTNING

Skogsinitiativet (SI) initierades av Sida 2007 av två huvudsakliga skäl: i) en övertygelse om att skogen borde kunna spela en viktigare roll för att bekämpa fattigdomen på kort och lång sikt och ii) en insikt om behovet av att anpassa det skogliga utvecklingsarbetet till nya omvärldsfaktorer.

Syftet med den här studien är att utreda praktiska resursbasutvecklingsstrategier för de av Sida's skogliga verksamheter som faller inom ramen för SI's mål och prioriteringar. Studien bygger till stor del på intervjuer och diskussioner med ett antal svenska aktörer som arbetar internationellt med skogsfrågor.

Sveriges politik för global utveckling ger den övergripande styrningen för SI's verksamhet, vilket innebär att människan skall sättas i fokus. Tillväxt skall ske med utgångspunkt i de fattigas perspektiv och rättigheter och frukterna av tillväxt skall komma de fattiga till godo ('pro-poor growth'). Detta innebär att det krävs kompetensprofiler som inte baseras enbart på traditionell skoglig kompetens.

Det globala behovet av svensk kompetens har förändrats i takt med att allt större grupper människor från fattiga och medelinkomstländer har möjligheter att skaffa sig utbildning. Den svenska modellen för skogsutnyttjande och skogsproduktion innehåller dock element som kan finna tillämpning också i andra delar av världen. Svenskt skogsbruk har välutvecklade system för att reglera allmänna intressen mot enskilda och medverkar till avvägning mellan lokala intressen och nationella/globala intressen. Den svenskrelaterade internationella arbetsmarknaden som kunde vara språngbräde för svenskar till internationella jobb är dock liten. Den internationella arbetsmarknaden är i sin tur starkt konkurrensutsatt och utan 'nationell draghjälp' krävs det utomordentligt goda meriter både tekniskt (djup och/eller bredd) och vad gäller språkkunskaper. Vi drar därmed slutsatsen att åtgärder måste sökas vilka leder till att det kommer att uppstå ett ökat behov av svensk kompetens i det svenskanknutna internationella utvecklingsarbetet.

Om inga initiativ tas är det sannolika scenariot att Sverige kommer att ha en fortsatt låg profil internationellt på det skogliga området. SI kan ses som ett sådant initiativ. Tematiska områden har identifierats men behöver prioriteras ytterligare med ambitionen att se till att svensk kompetens placerar sig i täten kunskapsmässigt. I detta arbete borde också ingå att klarlägga vilka ämnesområden internationellt där Sverige har anledning att inte satsa på spetskompetens, eftersom det finns andra nationer som har klara försprång eller andra relativa fördelar. Detta synsätt är i linje med Parisagendans anda.

Vi drar dock slutsatsen att även utan att mer specifikt ange prioriteringsområden, kan tre grova kategorier med sinsemellan olika kompetensprofiler urskiljas: i) vetenskaplig spetskompetens, ii) fältorienterad spetskompetens; och iii) kompetenta personer med officiell förmåga. Dessa tre kategorier följer från det faktum att SI's mandat för resursbasutveckling innefattar att verka för att det finns svensk kompetens relaterad till såväl bilaterala fältprojekt som svensk skogsanknuten närvara inom allt annat arbete på regional och global nivå i vilket Sida deltar.

Givet behovet av mångvetenskaplig kompetens för en skog svensk resursbas måste kompetensförsörjningen komma från ett flertal universitet och högskolor. SLU är (och förblir

troligen) en av huvudaktörerna. SLU's image visar dock för närvarande inte med övertygelse att man har tillräckligt bra förmåga att locka studenter som har internationella visioner. SLU's skogsutbildning ger för närvarande inte heller tillräckliga möjligheter för erforderlig tvärssektoriell skolning. I enlighet med de tydliga mål som finns angivna i regleringsbrevet för 2008 har SLU nu initierat ett förändringsarbete i syfte att stärka den internationella dimensionen i grundutbildningen.

Det är svårt att kommentera den kategori av kompetens som kommer fram med annan grundutbildning än skog eftersom den är totalt diversifierad. Det finns inte mycket nu och har inte funnits mycket tidigare som är skraddarsytt för andra kategorier för att få skoglig inriktning. Exempel på andra universitet som har visat intresse av att stärka sitt arbete kring skogsrelaterade frågor är såväl Göteborgs Universitet som HHS.

Sida's nuvarande metoder för att bygga upp en kader av välkvalificerade svenskar med praktisk erfarenhet från internationellt utvecklingssamarbete har även använts för att bygga upp en skoglig resursbas, och har i allra högsta grad fortsatt relevans. Metoderna inkluderar MFS-stipendier, BBE/JPO/JED/SARC-programmen, YK-programmet och seniora sekunderingar samt forskningsstöd. Förutom Sida's metoder förekommer inte många systematiska initiativ för att bygga upp en svensk resursbas för internationellt skogligt relaterat arbete. Enskilda aktörer rekryterar och kompetensutvecklar efter behov men har inga specifika instrument och/eller metoder därför.

Finland utgör ett exempel där man har tydligt satsat på avgränsade skogliga specialområden och där man nu är mycket bra. Finland har visat stark politisk vilja och satsningen har varit heltäckande i det att den målmedvetet innefattat samtliga politik- och policyområden med åtföljande finansiering. Så t ex anges skog som ett av tre centrala områden inom ramen för Finlands nyliga 'Aid for Trade' policy.

Vi drar slutsatsen att den övergripande mest betydelsefulla förändringen som kan leda till en stärkt resursbas är att efterfrågan på kompetenta personer med skogliga insikter förvärvade på ett eller annat sätt stärks och blir tydliga. Det råder ingen tvekan om att PGU ger det övergripande ramverket och att inriktningen mot mångdimensionell fattigdomsbekämpning och god samhällsstyrning är central. Preciseringsen i PGU räcker dock inte för att motivera varför, och för vad, vi behöver bygga upp svensk kompetens. Med SI's positionspapper som utgångspunkt måste ytterligare ett steg till: nämligen att tydligare definiera skogligt relaterade områden där Sverige ser sig, eller vill se sig, ha komparativa fördelar.

Tänkbara övergripande och mer detaljerade åtgärder diskuteras. Dessa har (i enlighet med uppdragsbeskrivningen) sorterats under rubrikerna: i) stimulera intresset; ii) ingå i utbildningar; iii) ge praktisk erfarenhet; iv) riktas mot underhåll och utveckling av befintlig resursbas; och v) understödja karriärvägar.

I ett avslutande avsnitt lämnar vi våra rekommenderade prioriterade åtgärder.

1. INLEDNING

1.1. Skogsinitiativet – bakgrund och mandat

Skogsinitiativet (SI) initierades 2007 av skäl som sammanfattningsvis handlar om i) en övertygelse om att skogen borde kunna spela en viktigare roll för att bekämpa fattigdomen på kort och lång sikt och ii) en insikt om behovet av att anpassa det skogliga utvecklingsarbetet till nya omvärldsfaktorer. Den globala utvecklingen innebär både hot och möjligheter för de fattiga. För att möta dessa utmaningar har SI som mål att bidra till att underhålla och utveckla en bred svensk resursbas för primärt Sida's behov.

SI har initialt identifierat fem 'tematiska prioriteringsområden' inom vilka SI's verksamhet skall koncentreras. Det är därför inom ramen för dessa fem områden som det primära behovet av svensk resursbas kommer att behövas för Sida's verksamhet:

1. 'Skogssektorns institutionella infrastruktur'
2. 'Skogens roll i det globala klimatarbetet'
3. 'Fattigdomsbekämpning inom ramen för den privata sektorns skogliga verksamhet'
4. 'Omvärldsanalys med inriktning på global skogsutveckling'
5. 'Utveckling av kompetens inklusive forskning och utveckling'

För en mer komplett bild av SI hänvisas till hemsidan www.skogen.se under vilken SI's styrande dokument finns (som pdf-filer).

1.2. Uppdraget

Enligt uppdragsbeskrivningen är syftet att utreda praktiska resursbasutvecklingsstrategier för de av Sida's skogliga verksamheter som faller inom ramen för SI's mål och prioriteringar (se ovan). SI förutses vara ett av Sida's huvudsakliga instrument för stärkandet av den svenska skogliga resursbasen för internationella skogliga utvecklingsfrågor och skall därmed på sikt bidra till att öka kvaliteten på det skogliga biståndet. I uppdraget ingår att:

1. *Beskriva* hur andra svenska aktörer som arbetar internationellt med skogsfrågor arbetar med kompetensutveckling samt hur dessa ser på sin framtida kompetensförsörjning och vilka generella 'kompetensprofiler' för skogliga medarbetare de behöver i framtiden.
2. *Bedöma och värdera* olika metoder och verktyg för resursbasutveckling som har relevans för de ovan beskrivna 'kompetensprofilerna'. Dessa skall omfatta hela 'karriärvägen' från grundutbildning på universitet och högskolor till specifikt inriktade åtgärder för seniora experter inom det bilaterala utvecklingssamarbetet och/eller på olika internationella funktioner.
3. *Utforma* ett förslag till konkret 'handlingsplan' för skoglig resursbasutveckling som primärt återspeglar Sida's och SI's prioriteringsområden och som innebär ett noggrant sammansatt 'smörgåsbord' av konkreta åtgärder som kan genomföras med olika tids-horisont.

Erfarenheterna av skogligt utvecklingssamarbete pekar entydigt på vikten av integration med andra sektorer och discipliner än de traditionellt skogliga (från samhällsvetenskapliga till naturvetenskapliga). Generella kompetenser som behövs för olika typer av internationella sam-

manhang (kulturell förståelse, förhandlingserfarenhet, flexibilitet och benägenhet att hantera förändringar och annorlunda miljöer) skall beskrivas och inkluderas i de olika kompetensprofilerna, men behöver inte studeras specifikt (eftersom dessa är välkända inom SI och Sida). Viktigt är dock att bedömningen under punkt 2 ovan väger in dessa och andra nödvändiga dimensioner. Bedömningen av metoder och verktyg skall sorteras utifrån dessas primära syften (stimulera intresset, ingå i utbildningar, ge praktisk erfarenhet, riktas mot underhåll och utveckling av befintlig resursbas samt understödja karriärvägar).

Uppdragsbeskrivningen återfinns i sin helhet i bilaga 2.

1.3. Andra relevanta resursbasinitiativ och avgränsningar

Det omedelbart mest relevanta initiativet är det som tagits av Kungl. Skogs- och Lantbruksakademien (KSLA).¹ Diskussionen och rekommendationerna i KSLA's studie omfattar svensk skoglig resurs- såväl som rekryteringsbas. Diskussionen och rekommendationerna kring resursbas begränsas till Sveriges Lantbruksuniversitetet (SLU) medan rekryteringsbasen omfattar i) Jordbruksdepartementet och Skogsstyrelsen. ii) Utrikesdepartementet och Sida, iii) Skogsnäringsnämnden och iv) Forskningsråd.

Den här studien fokuserar på Sidas och Skogsinitiativets primära mål, d.v.s. att stärka svensk skoglig resurs om denna resurs har komparativa fördelar i utvecklingssamarbetet sådant detta skall ske enligt Sveriges strategiska styrinstrument (d.v.s. studien begränsas till behoven för en av de rekryteringsbaser som ingår i KSLA's studie). Studien täcker resursbasfrågor relaterade till såväl bilaterala fältprojekt som svensk skogsanknuten närvaro inom allt annat arbete på regional och global nivå i vilket Sida deltar (t.ex. EU, FN, WB, konventioner, internationella processer och internationell forskning). Däremot faller t ex resursbas för att hävda svensk skogsnärings intressen internationellt (inom t ex EU) utanför denna studie. Likaledes faller resursbas för svenskt näringslivs rent kommersiella internationella arbete utanför denna studie, vilket också är i linje med Sidas riktlinjer för samverkan med svenskt näringsliv som säger att huvudansvaret för kompetensutvecklingen ligger på näringslivet.² Detta hindrar dock inte att Sida's verksamhet ofta syftar till resursbasutveckling för privat sektor i samarbetsländer; en dimension som alltså är inom Sida's och SI's ram. Det finns också 'skärningspunkter' där SI/Sida har intresse att bidra till att försöka stärka hänsynen till de fattigas behov och/eller rättigheter vad gäller svenskt näringslivs internationella arbete (t ex CSR).

Medan den här studiens omfattning således innebär avgränsningar mot andra aktörer och initiativ gör rörligheten på arbetsmarknaden att Sida's och Skogsinitiativets insatser i praktiken ändå kommer ett flertal tillgodo vid någon tidpunkt. Det 'kulturella utbyte' som sker när personal rör sig från t ex rent kommersiell verksamhet till utvecklingssamarbete och vice versa är något positivt. Avgränsningarna innebär å andra sidan även att en något bredare ansats till resursbas behöver tas för att uppfylla förväntningarna i Sveriges strategiska styrinstrument (se 2.1-2.2 nedan om strategisk styrning och tillväxt, skog och mångdimensionell fattigdom).

¹ Ingemarson, Fredrik, Lundgren, Björn, Persson, Reidar (maj 2008): *Utveckling av den svenska resursbasen för internationellt skogligt arbete*, Kungl. Skogs- och Lantbruksakademien, Stockholm.

² Se: Sida (mars 2007): *Riktlinjer och handlingsplan för Sidas samverkan med Sveriges näringsliv*, (Promemoria: Carlman, Åkerblom), Stockholm (sid 7).

Ett program för marin resursbasutveckling (inom ramen för Sida's Marina Initiativ) diskuterar en rad metoder och verktyg som är relevanta att reflektera över också i relation till skoglig resursbas.³ Programmet för marin resursbasutveckling innehåller vidare detaljerade förslag med beräknade kostnader. Denna studie innehåller inga kvantifierade förslag då vi menar att en meningsfull kvantifiering bör vila på en gedignare analytisk bas än vad som är möjligt inom ramen för denna studie.

1.4. Genomförande av studien

Studien bygger till stor del på diskussioner och intervjuer med svenska aktörer som arbetar internationellt med skogsfrågor (se bilaga 3). Förslag på institutioner och personer ingår i uppdragsbeskrivningen och urvalet har gjorts i samarbete med Skogsinitiativet. Urvalet har också begränsats av vad som varit möjligt under den tillgängliga tiden (totalt har två personer använt tre veckor var för studien).

Tidigare studier, utvärderingar och annat material som har relevans för resursbas för skogligt utvecklingssamarbete har också konsulterats (se bilaga 1).

Vi har försökt tolka den information vi fått genom intervjuer och genomgång av relevant material. Tillvägagångssättet innebär dock per definition att stort utrymme lämnas åt subjektivitet. Analysen och slutsatserna är således våra egna.

³ Wallberg, Börje (juni 2004): 20 Förslag. Ett program för marin resursbasutveckling inför uppbyggnaden av Sidas Marina Initiativ, UCS AB, Stockholm.

2. BEHOV AV SVENSK KUNSKAP OCH ERFARENHET FÖR SKOGLIGT UTVECKLINGSSAMARBETE

2.1. Strategiska styrningen som utgångspunkt

Kampen mot fattigdomen i dess olika uttryck förblir inte bara det överordnade målet för det svenska biståndet utan också en central utgångspunkt för den samlade svenska utvecklingspolitiken. Fattigdomen är mångdimensionell, och därför måste också fattigdomsbekämpningen vara det.⁴ Sveriges politik för global utveckling (PGU) betonar samstämmighet mellan politikområden och mellan aktörer, samt stärker fokus på tydliga mål och resultat. Detta ställer ökade krav på tvärgående samverkan samt på betydelsen av olika verktyg för samverkan (inklusive nyare verktyg såsom partnerskap/aktörsdrivet samarbete).

Politiken för global utveckling präglas av två perspektiv som sätter den enskilde individen (människan) i fokus: *fattiga människors perspektiv* och *ett rättighetsperspektiv*. Samtidigt betonas betydelsen av tillväxt. Sammantaget således fokus på tillväxt som tar de fattigas perspektiv och rättigheter som utgångspunkt och där frukterna av tillväxten kommer de fattiga till godo ('pro-poor growth').

Inom huvuddragen i PGU identifierar regeringen sex globala utmaningar där Sverige har möjlighet att bidra på ett effektivt sätt: *Förtryck, Ekonomiskt utanförskap, Klimatförändringar och miljöpåverkan, Migrationsströmmar, Smittsamma sjukdomar och andra hälsohot, och Konflikter och sviktande situationer*.⁵

2.2. Tillväxt, skog och mångdimensionell fattigdom

Skogen utgör en viktig ekonomisk faktor inom ett flertal sektorer, såsom insatsvara för industriproduktion, energiråvara, 'skafferi' för medicinalväxter och medicinsk forskning, resurs på vilken eko-turism kan baseras, etc. Med skogens tilltagande ekonomiska betydelse blir det alltmer viktigt att ta skogens råvara som utgångspunkt för långsiktiga tillväxt- och utvecklingsprocesser där förädlingsvärdet också kommer utvecklingsländerna till godo ('value chains'). Frågor som marknadens krav, kunders önskemål, tillgång till råvara, handelsmönster, etc är exempel på frågor som får tilltagande betydelse. Det är således viktigt att ej fastna i mönster som må ha varit optimala i det förgångna men som idag kanske riskerar att förvisa utvecklingsländerna till evig fattigdom.

Medan ekonomisk tillväxt är en nödvändig förutsättning för hållbara utvecklingsprocesser leder det inte per automatik till fattigdomsminskning. För att tillväxt skall leda till fattigdomsminskning krävs att fattiga grupper gynnas och för att t ex leva upp till millenniemålen krävs att fattiga gynnas mer än andra grupper (direkt eller indirekt via t ex väl fungerande transfereringssystem).⁶

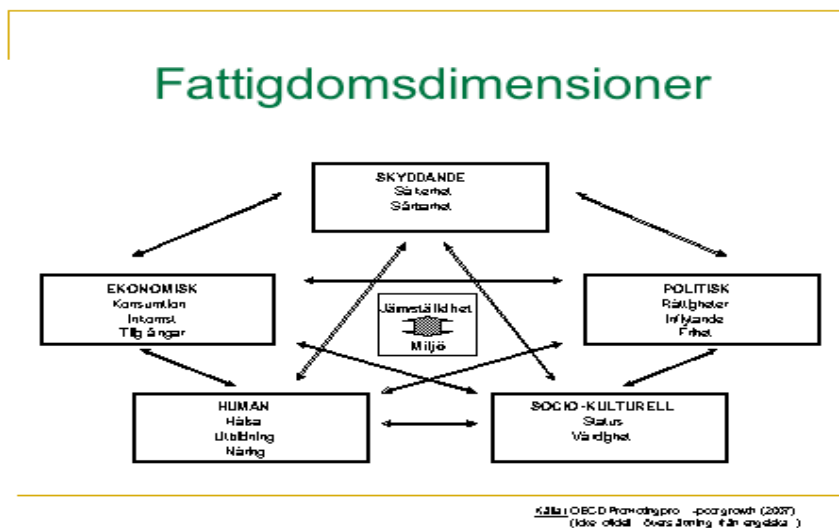
⁴ Regeringen förnyar fokus på politiken för global utveckling (PGU: prop. 2002/03:122) i sin skrivelse: Regeringskansliet (2008): *Globala utmaningar – vårt ansvar. Skrivelse om Sveriges politik för global utveckling* (skr. 2007/08:89).

⁵ Ibid (sid 9).

⁶ Se t ex delmål 1.2 av millenniemålen: 'Poverty gap ratio'.

Givet att fattigdomen är mångdimensionell ställs stora krav på gedigen tväranalys för att få en korrekt bild av en specifik insats samlade effekt på fattigdomsminskningen. OECD/DAC har strukturerat tillväxt och mångdimensionell fattigdom kring fem ömsesidigt beroende dimensioner: ekonomisk, skyddande, politisk, socio-kulturell och human (se Figur 1).⁷ Dessa fem dimensioner samverkar dessutom med två tvärgående aspekter: jämställdhet mellan könen och miljö.

Figur 1: Mångdimensionell fattigdom

Skogen utgör en viktig resurs för många fattiga människors överlevnad. Deras möjlighet att få tillgång till ('ekonomisk' dimension) och ha inflytande över ('politiska' och/eller 'socio-kulturella' dimensionen av fattigdom) denna resurs är i sin tur beroende av en mängd samverkande faktorer såsom ägarstrukturer, ekonomins huvudsakliga sektorer (t ex råvaru- eller industribaserad), god samhällsstyrning, mekanismer för folkligt deltagande, förekomsten av korruption, fungerande rättssystem, maktstrukturer (formella såväl som informella), etc. I perspektivet av uthålligt skogligt utvecklingsarbete som gynnar de fattiga ställs således stora krav på mycket god förståelse av lokala förhållanden inom samhällsvetenskapliga områden.

Det ömsesidiga beroendet innebär att det finns möjligheter till såväl ömsesidigt förstärkande effekter som ömsesidigt motverkande effekter. Ett uppenbart exempel på förstärkande effekter är att förbättrad hälsa ('human' dimension) troligen bidrar till att bättre kunna ta tillvara nya inkomstmöjligheter ('ekonomisk' dimension), och vice versa. Ett uppenbart skogsrelaterat exempel på motverkande effekter är storskaligt skogsbruk som kan bidra till fler arbetsmöjligheter och ökade inkomster för fattiga delar av lokalbefolkningen (förbättringar inom den 'ekonomiska' dimensionen) medan det samtidigt kan tvinga bort andra, eventuellt ännu fattigare, grupper från deras tidigare möjligheter att dra på skogsprodukter för sin självhushållning och omedelbara försörjning (ökad sårbarhet, d.v.s. försämringar inom den 'skyddan-

⁷ Detta sätt att strukturera den mångdimensionella fattigdomen är resultatet av ett flerårigt arbete kring vilket givarna har enats. För utförlig diskussion, se: OECD (2007): *Promoting Pro-Poor Growth: Policy Guidance for Donors*, Paris. Rapporten består av fem delar: i) Key Policy Messages; ii) Private Sector Development; iii) Agriculture; iv) Infrastructure; v) Harmonising *ex ante* Poverty Impact Assessment.

de' dimensionen och kanske även sämre tillgång till näringsrik föda, d.v.s. försämringar inom 'humana' dimensionen).

Såväl de sex globala utmaningarna som slås fast i regeringens skrivelse som SI's fem tematiska prioriteringsområden måste tolkas inom ramen för en dylik mångdimensionell fattigdomsstruktur.⁸ Därmed tydliggörs också att det krävs mångdimensionell spetskompetens och tvärvetenskapliga plattformar, och att det krävs kompetensprofiler som baseras inte bara på traditionell skoglig kompetens, för att svara mot PGU's (och därmed Sida's och SI's) behov.

2.3. Behovet utifrån ett globalt perspektiv

Allt större grupper av människor från fattigare och medelinkomstländer, inte minst från Kina och Indien, får numera möjligheter att skaffa sig utbildning på olika nivåer och kompetensen har generellt stärkts i dessa länder. Detsamma gäller för Sveriges viktigare samarbetsländer. Därmed har den tid då det krävdes mycket utländsk expertis för det rent praktiska genomförandet av utvecklingssamarbetet förpassats till historien.

Sverige är ett litet land i världssamfundet med bara en dryg promille av världsbefolkningen. Den svenska skogsnäringen är sett i ett globalt perspektiv dock större än vår relativa andel av befolkningen och i många avseenden tillhör vi världseliten vad gäller teknologiutveckling för skogsbruk i tempererade skogar i det nordliga barrskogsbältet. En del av dessa kunskaper har relevans även i mer sydliga trakter, men insikten är nu tydligare än för 40-50 år sedan att det aldrig kan handla om att okritiskt tillämpa "svensk" skogskunskap på fattigare länders utvecklingsproblematik. Detta synsätt hindrar dock inte att den svenska modellen för skogsutnyttjande och skogsproduktion innehåller element som kan modifieras och finna tillämpning i andra delar av världen. Stora delar av svenskt skogsbruk bygger på en modell av folkligt deltagande genom privat ägande. Det finns utvecklade system (allemanrätt, miljöbalk, skogsvårdslagstiftning) vilka reglerar allmänna intressen mot enskilda och medverkar till avvägning mellan lokala intressen och nationella/globala intressen. Dessa system har gamla traditioner, men har särskilt under de senaste 150 åren utvecklats och anpassats till tidens samhällsordning. Denna anpassning har också lett till att vi i Sverige åtminstone i en del avseenden kan ha nått vad som liknar ett uthålligt skogsbruk ('sustainable forest management') med en grad av fördelning av produktionsvinsterna.

Tiden för en okritisk export av en svensk modell är förbi, men det hindrar inte att svenskar har viktiga bidrag att lämna i processer av ömsesidigt lärande. Relevansen av dessa bidrag varierar beroende på rådande lokala förhållanden.

Är det då ett problem för världen att svensk kompetens inte syns särskilt mycket på världsarenan vad gäller skogsrelaterat arbete? Svaret blir subjektivt. Det finns annan expertis i världen som driver utvecklingen framåt även om svenskar inte är så synliga på banan. Utifrån ett allmänt och brett synsätt så är det knappast någon begynnande global kris som följer av att svensk skogsexpertis inte ligger i framkant. Bättre svensk närvaro och mer aktivt och professionellt deltagande i internationella fora skulle dock sannolikt kunna höja kvaliteten en del i arbete av den typ som sker där. Begränsad kompetent svensk närvaro leder generellt till att

⁸ Genom att sätta in de sex globala utmaningar som fastslås i regeringens skrivelse av 2007/08 i detta mångdimensionella perspektiv fås en tydligare bild av dessa globala utmaningars betydelse för t ex ekonomisk tillväxt (vilket efterfrågas i Ingmarson et al (2008), sid 30.)

Sverige inte effektivt bidrar med sina erfarenheter i processer av ömsesidigt lärande i olika sammanhang.

2.4. Behovet utifrån ett svenskt perspektiv

Vi väljer att i detta avsnitt diskutera situationen med hjälp av en marknadsekonomisk terminologi. En första förutsättning för en livaktig marknad är att det finns efterfrågan. Finns efterfrågan så är det sannolikt att utbudet också blir större och av bättre kvalitet.

Efterfrågan

Vi måste konstatera att så som Sveriges internationella skogliga engagemang ser ut nu så är den svenskanknutna internationella arbetsmarknaden för personer med skoglig kunskap mycket liten och den genererar inget större sug efter sådan kompetens. De som är verksamma finner till icke ringa del sin utkomst genom att arbeta på ett fält som är betydligt bredare än skog i avgränsad mening. Skogligt utbildade svenskar som jobbar direkt med skogliga frågor internationellt inom bistånd eller internationella organisationer (utanför privata näringslivet) utgör nu en grupp på endast omkring ett tiotal personer.

Till denna grupp ska läggas ett antal personer men annan grundutbildning vilka genom arbete eller forskning kommit att arbeta med skogliga frågor. Här finns antropologer, ekonomer, statsvetare och andra samhällsvetare, geografer och även biologer med olika specialinriktningar. Detta är i numerär troligen ingen imponerande stor grupp. Så långt vi vet så är flertalet av dessa personer medelålders och äldre. Det kan vara sämre ställt med rekryteringen inom denna kategori än bland de med skoglig grundutbildning men detta är i huvudsak spekulation eftersom sammanställd statistik saknas.

Vi har i tidigare avsnitt konstaterat att omvärlden förändrats och det finns nu fler utbildade personer i Sidas samarbetsländer än tidigare. Samtidigt har synen på bistånd förändrats och benämningen är numera ”samarbetsländer” snarare än ”mottagarländer”. Detta synsätt har däremot inte penetrerat personalbiståndet. Konsekvensen av att ”experter” av traditionellt snitt inte längre behövs för direkt tekniska insatser har blivit att väldigt få svenskar engageras. Tanken att vi har något ömsesidigt att vinna på att lära av varandra har inte fått praktisk tillämpning.

I PGUs omedelbara mening kan det vara svårt att hävda att svenskar som är ute och arbetar i projekt där det redan finns kompetent lokal personal skulle vara en nödvändighet. Sett i ett längre perspektiv och i ett större sammanhang så kan det likväl vara en nödvändighet att svenskar bereds tillfälle att arbeta i det bilaterala samarbetet just för ömsesidigt lärande. Utan att det finns en fältbaserad svensk erfarenhet så blir den svenska förmågan att ens bidra till dialog och resultatuppföljning på sikt underminerad. I den yttersta förlängningen kan befaras att den allmänna biståndsviljan eroderas om det finns ett alltför svagt återflöde av information och kunskap utifrån världen.

Om resonemanget för svensk representation med motivet ömsesidigt lärande ska få praktisk tillämpning så krävs ett rätt ordentligt omtänkande, inte bara i Sverige, utan även i samarbetsländerna. Samarbetet ska ju ske på ”mottagarens” villkor, och det krävs djup analys, kanske realistiskt djup, för att ett samarbetsland skulle prioritera svensk personal framför andra och mer omedelbara behov. Ett nytt synsätt i den skisserade riktningen med ömsesidigt lärande

som en erkänd del av utvecklingssamarbetet skulle emellertid kunna leda till en helt ny situation vad gäller efterfrågan på svenskars insatser.

Utbud

Om vi ser på utvecklingssamarbetet i sin nuvarande utformning och med nuvarande synsätt på personalbistånd så är resursbasen sannolikt lagom stor och ”återväxten” kan anses vara ganska trygg. Under perioden 2003–2008 har omkring nio personer rekryterats till BBE vars arbetsinnehåll kan anses ha en någorlunda tydlig skoglig anknytning även om många av dessa avser uppgifter som är bredare än skog enbart. Till detta kommer sannolikt ett antal JPO-rekryteringar,⁹ MFS och personer som finner andra vägar att skaffa erfarenhet. Med tanke på den Sverige-anknutna arbetsmarknadens nuvarande storlek vore det kanske bedrägligt att propagera för ett större antal rekryteringar för resursbasutveckling (BBE, JPO, etc.) än vad som nu är aktuellt.

Nationell ”draghjälp” mot internationellt arbete

Mot det som anförts ovan kan argumenteras att det finns en stor internationell arbetsmarknad utan anknytning till Sida och Sverige. Den internationella arbetsmarknaden är emellertid internationellt konkurrensutsatt och ska svenskar göra karriär den vägen utan någon form av ”nationell draghjälp” så krävs utomordentligt goda meriter både tekniskt (djup och/eller bredd) och vad gäller språkkunskap. Det krävs också på individnivå att man är beredd att satsa fullt ut på den internationella arbetsmarknaden. Här kommer familjefaktorer in i bilden, och dessutom att internationellt arbete har ett lågt meritvärde på den svenska skogliga arbetsmarknaden. Läger man ihop dessa faktorer med en del andra så finner man förklaringar till att det är ett litet antal entusiaster som fullt ut ger sig in på en internationell karriär.

Vi drar därmed slutsatsen att åtgärder måste sökas vilka leder till att det kommer att uppstå ett ökat behov av svensk kompetens i det svenskanknutna internationella utvecklingsarbetet.

Skogsinitiativet kan ses som en sådan åtgärd. Tematiska områden har identifierats och ska prioriteras. Än så länge är det emellertid inte uppenbart att detta kommer att leda till nytt sug av kompetens på skogsområdet. Vi anser att det finns ett behov av att identifiera mer tydligt avgränsade delmängder inom de prioriterade tematiska områdena och att utforma delinitiativ som kommer att leda till ökat behov av skoglig kompetens på den svenskanknutna internationella arbetsmarknaden inom utvecklingssamarbetet. Dessa delmängder kan bli tillämpliga i regionalt arbete och/eller i bilaterala program.

På senare tid har det möjligen blivit något starkare profilering av skogligt anknutna frågor i en del samarbetsstrategier. Albanien, Bolivia, Kosovo, Mozambique, DRC och Rwanda kan nämnas som exempel.¹⁰ Det förefaller ändå vara en bit kvar till den nivå på skogligt utvecklingssamarbete som förekom under exempelvis 1970- och 80-talen.

Orsak och verkan

Det kan finnas en diskussion av typ höna och ägg. Beror den begränsade svenska närvaron i internationella fora på att det finns för få ”ämnen” för sådana jobb i Sverige, eller beror bristen på lovande ”ämnen” på att arbetsmarknaden internationellt ter sig svårare och mindre at-

⁹ I skrivande stund finns endast information om tjänstebeskrivning av BBEare. Listan erhöles från handläggaren på Sida och en motsvarande listning av tjänstebeskrivning av JPOare har utlovats när tid så medger.

¹⁰ Se respektive samarbetsstrategi täckande perioden 2008/2009 till 2011/2012/2013.

traktiv än arbetsmarknaden inom Sveriges gränser? Det är sannolikt ett samspel mellan båda faktorerna.

På senare år har den svenska arbetsmarknaden för t ex skogligt utbildade varit omvittnat god medan den internationella enligt KSLA vuxit något i absoluta tal men minskat i relativa tal. Ett intryck efter samtal med studenter är att den svenska arbetsmarknaden har känts ”enkel” att ta sig in på och för flertalet studenter har det inte varit särskilt attraktivt att avstå denna enkla väg för att i stället välja en betydligt besvärligare och osäkrare internationell arbetsmarknad. För arbete i internationella organisationer krävs t ex praktiskt taget alltid språkkunskaper utöver engelska, medan mycket få svenska skogskunniga personer har språkkunskaper utöver engelska och svenska.¹¹ Det är uppenbart enklare att satsa på en ganska god svensk arbetsmarknad.

Konsekvenser om inget görs

Om inga initiativ tas så är det sannolika scenariot att Sverige kommer att ha en fortsatt låg profil internationellt på det skogliga området. Konsekvenserna av det är till exempel att vår framtida förmåga att vara med och lösa globala problem med skoglig anknytning blir liten. Detta problem blir emellertid bara uppenbart och synligt om det finns en tydlig efterfrågan på kvalificerad personal. Utan en sådan tydligare ambition kommer andra än svenskar att forma utvecklingen.

En följd av detta är missade affärsmöjligheter för konsultbolagen som redan nu ibland inte kan skrapa ihop tillräckligt med svensk kompetens på det skogliga området för att konkurrera internationellt. Detta kan ses som ett kommersiellt problem vilket det inte primärt ankommer på Sida eller SI att finna lösningar till. En annan konsekvens blir att svensk skogsnäring inte får draghjälp att hävda sig i internationell konkurrens, men inte heller detta är ett problem som Sida eller SI har ett primärt ansvar för att lösa. Samma resonemang kan tillämpas på Sveriges förmåga att göra sin röst hörd i skogspolitiska EU-sammanhang. Det har varit omvittnat svårt att hitta lämpliga svenska kandidater med skoglig erfarenhet för tjänstgöring inom EU.

Det vore ändå kanske felaktigt att helt bortse från att Sida och SI, om mer proaktivt vad gäller resursbasutveckling, skulle ge nyttiga bidrag även till den kommersiella sidan och till EUs policydebatter även om detta i alla fall delvis faller utanför de biståndspolitiska målen. Sida och SI kan och ska dra sitt strå till den gemensamma myrstacken på samma sätt som företag genom aktivt rekryteringsarbete utbildar kompetenta personer av vilka en del för längre eller kortare perioder kommer att utgöra en resurs för utvecklingssamarbetet. Givetvis ska ingen sträva efter att skapa täta skott mellan olika aktörers arbete men samtidigt måste det vara klart att olika kategorier har olika primära ansvar vilka framför allt relaterar till den egna domänen. Denna uppdelning av ansvar hindrar inte heller att det kan finnas vinster att göra om olika aktörer finner vägar till samarbete.

För vad behövs skoglig kompetens i vid mening i det internationella arbetet från ett svenskt perspektiv?

Vår bedömning är att det för svensk profilering och för tillskapande av svenska nya skogliga nischer arbetsmässigt är nödvändigt, men inte tillräckligt, att driva frågor om god samhälls-

¹¹ En sammanställning över kvalifikationskrav på sammanlagt 28 platsannonser för jobb inom sektorn jord/skog visar bland annat att det krävs språkkunskaper utöver svenska och engelska för 15 tjänster, att det var meriterande för ytterligare fem medan svenska och engelska var tillräckligt för de kvarvarande åtta. Fem av dessa åtta var Sverigeanknutna.

styrning (FLEGT, etc.), skogens roll för fattigdomsbekämpning och andra generella internationella frågor. Vi menar att detta inte är tillräckligt i den meningen att det inte blir tydligt nog varför just svensk kompetens behövs.

Ett tydligare svenskt fokus behövs inom ramen för PGU och de sex globala utmaningar som regeringen identifierat som områden där Sverige kan bidra effektivt (se avsnitt 2 ovan): hur ser Sverige på skogen som medel för att arbeta med de sex globala utmaningarna som regeringen identifierat? Det faller utom ramen för vår studie att göra en noggrannare analys av vilka dessa prioriterade ämnesområden skulle vara men detta är en viktig uppgift för SI's arbete med omvärldsanalys. En sådan analys behövs också för att snäva in och operationalisera SIs fem tematiskt prioriterade områden.

Det är således önskvärt att SI intensifierar sitt arbete med att få fram en meny med prioriteringar för profilfrågor där ambitionen skulle vara att se till att svensk kompetens placerar sig i täten kunskapsmässigt. Exempel på tänkbara områden skulle kunna vara:

- 'value chain'-analyser på skogliga produkter och sammanhängande metodfrågor.
- frågor kring markutnyttjande och markkonflikter i kontexten markbehov för produktion av mat, energiproduktion (exempelvis i Afrika); "code of conduct" i kontexten av markintressen för bioenergi och andra storskaliga investeringar vilka kan gå på kollision med fattiga människors behov/jämknings av intressen.
- frågor kring ved och träkol; policy, skattesystem, legala frågor.
- certifierings- och kvalitetsarbete/koppling till Sverige, IKEA, industrin.
- ekosystemrehabilitering, inkl. skogsnäring, i länder som tagit sig ur konflikter, med tillämpning på en del av de länder där nya/kommande samarbetsstrategier inkluderar "skog" i någon mening (t ex Albanien, Rwanda, DRC, Bolivia). Generella lärdomar kan kanske uppnås om dessa insatser ses mer "tematiskt" och inte bara *ad hoc* initiativ i vissa länder.

I detta arbete borde också ingå att klarlägga vilka ämnesområden internationellt där Sverige har anledning att inte satsa på spetskompetens, eftersom det finns andra nationer som har klara försprång eller andra relativa fördelar. I en globaliserad värld kan inte alla försöka att vara bäst på allt! Detta synsätt är i linje med Parisagendans anda.

2.5. Vilken typ av kompetens behövs för skogligt utvecklingsarbete på 2000-talet?

Mångvetenskaplig kompetens och tvärvetenskapliga plattformar

För att hantera skogens roll i olika konstellationer av ömsesidigt beroende och i olika komplexa aspekter och dimensioner av fattigdom behöver en adekvat svensk skoglig resursbas ha såväl djup som bredd inom en rad professioner.

Kompetensbasen måste innefatta såväl traditionell skoglig spetskompetens som spetskompetens inom en mängd andra områden, såsom biologisk, antropologisk, ekonomisk, politisk, social, juridisk och socio-kulturell kompetens. Skogens potential som motor i långsiktiga utvecklingsprocesser som kan bidra till fattigdomsminskning måste komma in i samhällsvetenskaperna, samtidigt som förståelsen för andra samhällsvetenskaper måste fördjupas inom skogsrelaterade naturvetenskaper. Detta för att kunna bidra till en helhetssyn på skogens roll som resurs för fattigdomsminskning kombinerat med behovet för skogen att inordna sig i en föränderlig omvärldsrealitet. Nödvändigheten av gedigna språkkunskaper måste också tas på allvar.

Skoglig svensk resursbas står att finna

- dels hos institutioner/individer som tillhandahåller/har 'traditionell' skoglig spetskompetens kombinerat med samhällsvetenskap, och
- dels hos institutioner/individer som tillhandahåller/har samhällsvetenskaplig och/eller naturvetenskaplig spetskompetens kombinerat med förståelse för skogens komplexa betydelse/roll.

Kompetensprofiler – tre huvudspår

Vilka kompetenser som mer specifikt efterfrågas beror givetvis på vad för arbete som ska utföras. Behovet av att identifiera tydligare prioriteter för svensk spetskompetens (bredd eller djup) har belysts ovan i avsnitt 2.4. När väl sådana prioriteringar gjorts blir det lättare att ge tydliga "kompetensprofiler". Sida har dock tydliggjort att den skogliga kompetensprofilen har förändrats över tiden och att det inte längre räcker med enbart traditionellt skogligt kunnande.¹² "Experten" enligt tidigare modell behövs inte framöver.

Utan att detta närmare klagörs så kan ändå vissa kompetenser med säkerhet anses vara efterfrågade även vid nuvarande nivå på skogliga beröringspunkter inom det internationella samarbetet. SI's mandat för resursbasutveckling sträcker sig bortom Sida's egna väggar. Eftersom man har ett explicit uppdrag att också verka för att svenskar finns inom internationella organ samt att det finns kompetens för arbete med internationella konventioner och förhandlingar så faller dessa områden inom ramen (ref till 1.3 ovan).

Baserat på dessa funktioner så kan grovt tre kategorier med sinsemellan olika kompetensprofiler urskiljas:

- Vetenskaplig spetskompetens: Denna kategori behövs för att stödja arbete med internationella konventioner etc.
- Fältorienterad spetskompetens: Denna kategori, med förståelse av t ex sociala processer, fattigdomsfrågor, biodiversitetsfrågor, lokal ekonomi och dess samverkan med ekonomiska globaliseringsprocesser, god samhällsstyrning, etc., kommer även fortsättningsvis att behövas för mer övergripande frågor inom utvecklingssamarbetets interfasa med skog, inte minst för att möjliggöra kompetent dialog med samarbetsländers företrädare och för resultatuppföljning. Det sistnämnda syftar givetvis primärt till att säkerställa att biståndet leder mot de uppsatta målen i PGU.
- Kompetenta personer med officiell förmåga: Denna kategori behövs för att föra Sveriges talan och för att driva frågor som från ett svenskt perspektiv är viktiga.

Om vi ska vara med på den internationella arenan vad gäller andra specifika områden (se 2.4) så kan kraven på kompetens utifrån dessa tre huvudgrupper exemplifieras och preciseras ytterligare.

Typiskt för personer med vetenskaplig spetskompetens är uppenbart forskarutbildning och aktiv anknytning till forskning (inklusive teoribildning), aktivitet i internationella media och förmåga att presentera resultat så att många människor kan förstå. För denna grupp är "djup" viktigare än bredd. Flera personer tillsammans (med kompletterande djup) ger erforderlig bredd. Den andra gruppen är mer tydligt tvärvetenskaplig och med social kompetens som i allra första hand ger lämplighet att arbeta i fält och i samspel med "vanliga människor". Den tredje gruppen inkluderar mer typiskt de som trivs i officiella sammanhang. Även för denna

¹² Presentation på förmiddagsseminarium på KSLA i samarrangemang med SLU den 11 december 2007. Även återgiven i Ingmarson et al (2008), figur 8, sid 42.

grupp är tvärvetenskaplig förståelse av central betydelse. Kommunikativ förmåga är viktigare än forskarutbildning.

De tre grupperna ovan ska mest ses som konceptuell tankehjälp. Den ideala personen kombinerar givetvis alla dessa kvalifikationer men dessvärre är dessa ideala personer generellt få och där utgör skogsnäringen inget undantag.

Acceptans av tanken att svenskar behövs även för processen av ömsesidigt lärande och för återföring av kunskap till Sverige om utvecklingssamarbetet skulle resultera i att ytterligare en kategori behövs. Detta är emellertid en fråga som inte bara rör skogligt utvecklingssamarbete och vi väljer att bara nämna men inte utveckla vidare detaljer om detta.

3. ATT STÄRKA DEN SVENSKA RESURSBASEN FÖR SKOGLIGT UTVECKLINGSSAMARBETE

3.1. Kompetensförsörjningen

Givet behovet av mångvetenskaplig kompetens för en skoglig svensk resursbas måste kompetensförsörjningen komma från ett flertal universitet och högskolor. Dock är (och förblir troligen) SLU en av huvudaktörerna för den traditionella skogliga kompetensförsörjningen i Sverige. SLU's nuvarande image visar dock inte med övertygelse att man har tillräckligt bra förmåga att locka studenter som har internationella visioner. Ser man till SLU's skogsfakultet så är rekryteringen i mångt och mycket inriktad på Sverige. SLU's reklam gör inget distinkt huvudnummer av en internationell arbetsmarknad. På de flesta kurser tycks det finnas en liten grupp studenter med ett tydligt internationellt intresse, medan majoriteten i huvudsak ser fram mot den goda svenska arbetsmarknad som på senare år har väntat de färdigutbildade.

SLU's skogsutbildning ger inte heller tillräckliga möjligheter för erforderlig tvärspektoriell skolning. Detta innebär inte att SLU nödvändigtvis måste breddas till att täcka allt men det antyder att man måste förbättra och tydliggöra möjligheter för skogsstudenter att berika sin skogliga grundkompetens via samverkan med andra universitet och även att erbjuda intresserade personer med annan grundkompetens att berika sitt vetande på skogsområdet. Det bör noteras i detta sammanhang att tvärvetenskapliga ansatser är viktiga för skogsnäringen inte bara i det internationella arbetet men också på hemmaplan, så det finns i detta avseende inga motsatsförhållanden mellan att utbilda för en internationell eller svensk arbetsmarknad. Skogsnäringen blir mindre och mindre av det avskärmade reservat som den en gång var.

SLU har nu, i enlighet med de tydliga mål som finns angivna i regleringsbrevet för 2008, påbörjat ett förändringsarbete i syfte att stärka den internationella dimensionen i grundutbildningen.¹³ På t ex Skogsfakulteten har bl a en översyn påbörjats av grundkurserna för att se var och hur man kan få med internationella aspekter. SLU har också påbörjat ett arbete med att se över hur institutionerna sinsemellan samverkar. För närvarande finns t ex masterskurser i Uppsala vilka vore lämpliga för internationellt intresserade elever vid Skogsfakulteten – men av olika skäl lockas inte studenterna till dessa kurser utan dessa fylls i stället helt av utländska studenter. Det är ännu för tidigt att säga när resultatet av översynen av grundkursernas innehåll kommer att synas i form av t ex nya litteraturlistor för kurser och i nytänkande vad gäller strategi för att rekrytera studenter till universitetet. Det är sammaledes för tidigt att säga när ett konkret utökat samarbete över institutions- och fakultetsgränserna kan vara en realitet.

Det är svårt att kommentera den kategori av kompetens som kommer fram med annan grundutbildning än skog eftersom den är totalt diversifierad. Det finns inte mycket nu och har inte funnits mycket tidigare som är skraddarsytt för andra kategorier för att få skoglig inriktning. Den tid då suget på biståndsrelaterad arbetsmarknad var större drogs möjligen fler andra kategorier och större numerär in i skogligt inriktat arbete än vad nu är fallet. Hela tiden har det dock nog varit ganska slumpmässigt som andra kategorier har halkat in på skogliga frågor och i huvudsak kan man nog också påstå att det skeendet mest har ägt rum på nivån efter den akademiska grundutbildningen. Det torde vara ett gångbart påstående att studenter som lyckas

¹³ Se: Prage, Lennart (2008): *Internationalisering av SLU:s utbildning*, Rapport till rektor.

studera på olika fakulteter inom ett universitet eller på olika universitet och lyckas med att tillgodoräkna sig meriter från olika akademiska källor alltid i huvudsak gjort det på eget initiativ och aldrig har fått särskilt draghjälp i den riktningen. Nyttillkommen faktor är dock att det blivit långt lättare att studera kurser utomlands än vad det var tidigare.

Inom t ex HHS finns det dock ett intresse att initiera mångvetenskaplig forskning kring skogen som resurs för hållbar fattigdomsminskning. Efter diskussioner initierade av SI mellan HHS och ett antal andra aktörer (inklusive SLU) formulerades ett första utkast till ett mångvetenskapligt forskningsprojekt. Detta har lagts på is i avvaktan på klarare beslutsprocesser för initiativ finansierade av SI. HHS är fortsatt intresserad av ett sådant projekt förutsatt att det blir mångvetenskapligt (dvs djup för varje ingående vetenskapligt område) under ett tvärvetenskapligt paraply (någon som ansvarar för syntetisering av forskningsresultaten). Ett sådant projekt skulle kunna bidra till att sätta skogen också på handelsstudenternas karta. Många handelsstudenter läser tilläggskurser på andra universitet, t ex KTH. Med goda exempel skulle studenter kunna lockas att också välja att förkovra sig kring skogliga frågor som påbyggnad/tillägg till handelsstudierna.

SI har också redan tagit initiativ till stärkt arbete kring skog och klimat inom gruppen Focali (med Göteborgs Universitet i spetsen) samt kring skog och privata sektorn tillsammans med WWF/FSC (med inriktning på illegal logging, certifiering etc.). Båda dessa processer kan på sikt förväntas bidra till att öka intresset för skogsrelaterad forskning och verksamhet hos en bredare krets av universitet vilket kan bidra till att studenter kan lockas att inrikta sig på området för t ex sina examensarbeten. Dyligt proaktivt samarbete mellan SI och universitet kan också bidra till att på sikt identifiera svenska komparative fördelar och åtföljande behov av svenska kompetensprofiler (ref till 2.4 ovan).

Vi har noterat att behov av språkkunskaper utöver engelska och svenska utgör en klar begränsning för svenskars möjligheter att ta sig in i internationella organisationer. Vi har inte noterat några initiativ som siktar mot att undanröja detta hinder.

3.2. Sida's nuvarande metoder

Sida finansierar ett antal program med det dubbla syftet att dels bygga upp en kader av välkvalificerade svenskar med praktisk erfarenhet från internationellt utvecklingssamarbete, och att dels öka antalet och andelen svenskar inom prioriterade internationella och regionala organisationer av olika slag.

MFS-programmet

Syftet med MFS är att ge studenter vid svenska universitet och högskolor möjlighet att inhämta kunskap om utvecklingsländer och utvecklingsfrågor och att främja internationalisering. Ett MFS-stipendium kräver fältstudium i ett utvecklingsland under minst två månader.

Från diskussionerna framkommer att det unisona omdömet är att MFS-programmet är ovärderligt som instrument för att ge studenter möjligheter att komma ut och göra fältarbete. Det råder dock delade meningar om huruvida MFS-stipendiernas längd generellt sett är tillräcklig. Tiden motsvarar som max den studietid som är avsatt för uppsatsarbete (d.v.s. en termin) och bedöms som relevant av t ex HHS medan t ex SLU har framfört att tiden är för kort. Det är möjligt att uppläggen av MFS-arbetena skiljer sig mellan dessa två universitet, något vi dock

inte haft möjlighet att gräva djupare i. Vi har inte haft tillgång till någon statistik som möjliggjort en bedömning av andelen skogsrelaterade MFS-stipendier.

JPO/BBE/JED/SARC-programmen samt utvärderingen av dessa

JPO: 'the Junior Officer Programme' för träning och arbete i internationella organisationer, primärt inom FN-ssytemet.

BBE: 'the Bilateral Expert Associate Programme' för träning och arbete inom svenska bilaterala program.

JED: 'the Junior Expert in Delegation Programme' för träning och arbete inom delegationerna i EU.

SARC: 'the Special Assistant to the Resident Coordinator Programme' för arbete på en mer avancerad nivå som stöd till FN-koordinatorer och reformer på landnivå.

En nylig utvärdering av JPO/BBE/JED/SARC programmen¹⁴ konstaterar att Sida har arbetat framgångsrikt med att bygga svensk resursbas för internationellt utvecklingsrelaterat arbete under mer än 40 år genom programmen JPO och BBE. Senare har tillkommit program för placering inom EU (JED) och allra senast SARC programmet. Utvärderingen konstaterar att antalet svenska medborgare i internationellt utvecklingsarbete har ökat som ett resultat av dessa program. Slutsatsen dras också att programmen bidragit signifikant till den kompetensnivå och kvalitet som har gjort Sverige till en av de mest respekterade nationerna vad gäller internationell utveckling samt att det är svårt att föreställa sig hur Sverige på något annat sätt skulle ha kunnat uppnå motsvarande kompetenser. Det understryks att programmen bör ses som strategiska verktyg som bidrar till att uppnå de svenska biståndsmålen.

Utvärderingen presenterar en sammanställning över antalet personer i de olika programmen under åren 1992-2008 (totalt 685 personer, av vilka JPO-programmet svarade för 71%, BBE-programmet för 22%, JED-programmet för 6% och SARC-programmet för 1%). Fördelningen av positioner mellan olika sektorer/verksamhetsfält redovisas inte i utvärderingen. Dock anges NATUR som en avdelning på Sida som varit mycket proaktiv när det gäller att få fram BBE och JPO-tjänster. En snabb bedömning baserad på tjänsterubriceringen för de BBE-are som rekryterats under 2003-2008 visar att 9 personer på en sexårsperiod arbetade med någorlunda tydlig skoglig anknytning i bred bemärkelse.¹⁵

Utvärderingen av programmen visar dock också att Sida kan bli bättre på att ta tillvara de återvändandes erfarenheter och kompetens. Det finns ingen systematisk uppföljning och avrapportering för återvändande BBE/JPO-are. Det finns inte heller någon systematisk uppföljning av var respektive person står att finna, och de är därmed inte heller lätta för en rekryterare att hitta.

Yngre konsultprogrammet

Programmet startades hösten 2000 med syfte att ge en grupp yngre akademiker internationell projekterfarenhet som ett medel att underlätta deras medverkan i Sida's och, inte minst på sikt, andra internationella aktörers verksamhet. Programmet är avsett att bidra till en förnyring av den konsultkrets som anlitas eller kommer att anlitas av Sida och andra aktörer inom det internationella utvecklingssamarbetet och att göra dem mer konkurrenskraftiga. Deltagan-

¹⁴ Lewin, Elisabeth (2009): *Training for a Career in International Development, an Evaluation of the JPO, BBE, JED and SARC Programmes*, Sida Review 2009:06, Stockholm.

¹⁵ Listan tillhandahölls av handläggare på Sida. En listning av tjänstebeskrivning för JPOare har också utlovats när tid medger.

de förutsätter att den yngre konsulten är etablerad och i normalfallet anställd av för Sida anlitade konsultföretag och myndigheter/institutioner och som önskar få erfarenhet från arbete i Sidas samarbetsländer. Konsultföretaget söker anslaget.¹⁶

Under diskussionerna har det framkommit att möjligheter via det yngre konsultprogrammet inte är tillräckliga för att den yngre konsulten skall bli konkurrenskraftig vid upphandlingar.

Sekunderingar

Sida finansierar även ett antal sekunderingar av senior nationell kompetens. Sekunderingar är ett sätt att söka få in svenska värderingar och svensk kunskap i olika multilaterala organisationers arbete och policys.

Vi har dock inga siffror som visar hur många svenska seniora sekunderingar som är skogligt relaterade. Under diskussionerna har det förhållandevis frekvent framförts att den svenska representationen inom t ex FAO och inom internationella forskningsorgan är klen, d.v.s. att svenskar skulle vara underrepresenterade. Ett säkert statistiskt underlag som styrker detta påstående saknas dock. En enkel uppsummering som bygger på den slumpvisa information som finns att tillgå ger vid handen att det finns runt 10 personer med skoglig grundutbildning som nu arbetar i internationella organisationer. Det kan dessutom finnas fler svenskar som arbetar med skogliga frågor men som inte har skoglig grundutbildning. Alla dessa sysslar dock inte med skogsfrågor i en snävare mening utan ofta med bredare frågor kring naturresurser. Om detta är lite eller mycket, ja därom kan väl de lärde tvista. I relation till vår skogsnäringens storlek eller jämfört med en del andra nationaliteter kan emellertid hypotesen vara sann, medan den satt i relation till vår andel av världsbefolkningen kanske är en myt. Det är enligt vår uppfattning svårt att tala om underrepresentation utan att tydliggöra mot vilken bas representationen mäts. Skall representationen ses i relation till vår folkmängd, till vår skogssektors betydelse, till våra ekonomiska bidrag, eller i relation till något annat?

Inom FN organisationerna kvoterar tjänsterna. Projektanställda räknas dock inte in i kvoten. Enligt uppgift har Sverige tidigare använt sig av möjligheten att placera fler svenskar inom FN med hjälp av projektfinansiering. Eftersom såväl svenska samarbetsformer som projektinriktning har ändrat karaktär har dock antalet svenska projektfinansierade skoglig relaterade tjänster nu minskat. Såväl Finland som Norge är exempel på nationer som på så sätt nyligen fått in fler av sina medborgare i relation till skog och klimat. Huruvida Sverige skall börja satsa igen på skogsrelaterade projekt som inkluderar projektjänster för yngre svenskar är en strategisk politisk fråga som bör kopplas till de strategiska beslut som tagits om svenskt utvecklingssamarbetes inriktning samt till den etik enligt vilket Sverige vill verka internationellt – vill Sverige sända fler projekt pengar till internationella organisationer och därtill knyta tjänster som skall bemannas med yngre svenskar? Givet att denna form av sekundering är ett medel att söka öka antalet svenskar med skogligt relaterad kompetens som gör karriär inom FN-systemet är detta en fråga som SI skulle borde ta sig an.

Forskningsstöd

Forskningsstödet inom Sida bidrar till att bygga svensk skogsrelaterad forskningskompetens vilken i sin tur bidrar till att stärka den svenska resursbasen. För att uttala sig om huruvida skogsrelaterad forskning får 'sin beskärda del' måste statistik tas fram och relateras till strategiska målsättningar med Sidas forskningsfinansiering, något vi inte haft möjlighet att göra

¹⁶ Sida (2004): *Utlandspraktik för yngre konsulter (YK-programmet)*, Promemoria.

inom ramen för den här studien. Diskussioner med Sida's forskningshandläggare visar dock att man är medveten om behovet att ha mer tvärvetenskaplig forskning kring bl.a. skogsfrågorna. Det har dock samtidigt visat sig svårt att få tvärvetenskapliga ansökningar som passerar den kvalitetskontroll som sker med hjälp av de forskarnämnder som bedömer ansökningarna. Det finns en tendens att forskare inom respektive område finner att just deras område inte behandlas djupt nog i den tvärvetenskapliga ansatsen.

3.3. Några andra svenska aktörer

Jordbruksdepartementet

Jordbruksdepartementet har rekryterat en bred kompetens. Departementet bedriver inget eget direkt kompetensutvecklingsarbete men kan via regleringsbrevet påverka SLU's inriktning (regleringsbrevet för 2008 innehöll instruktioner till SLU att stärka den internationella inriktningen, ref 3.1.ovan). Departementet ger även forskningsstöd (FORMAS) och ser ett behov att dels stärka tvärvetenskaplig forskning och behov att söka finna former för samarbete med Sida's forskningsstöd. Ett gemensamt FORMAS-SAREC forskningsstöd skulle kunna bidra till att ytterligare stärka den internationella inriktningen på svensk skogligt relaterad forskning, och därmed bidra till att på sikt stärka den svenska resursbasen för internationellt skogligt arbete. Man refererade också till det s.k. Bränsleprogrammet under Energimyndigheten som en modell att titta vidare på, och söka synergier med, för skogsrelaterad forskning. Bränsleprogrammet finansierar tvärvetenskaplig forskning kring bioenergi och har ett litet sekretariat för att handlägga ansökningar samt anordna t ex seminarieprogram.

Skogsstyrelsen

Inom Skogsstyrelsen pågår också ett arbete med att stärka sin kompetens för internationellt skogligt arbete. Man har målmedvetet breddat den professionella kompetensen. Man har även försökt stödja personer från Skogsstyrelsen som sökt t ex EU uppdrag – en restriktion utgör dock att sådan sekundering betalas av myndigheten själv varför kravet också är att det skall vara av direkt intresse för Skogsstyrelsen. Ett annat problem har varit att de kandidater som föreslagits inte kunnat konkurrera med kandidater från andra länder. Vid nyrekrytering till Skogsstyrelsen har man i sin tur tvingats konstatera att man inte hittat lämplig svensk kompetens utan tvingats söka utanför Sveriges gränser för att hitta någon med relevant skogsrelaterad erfarenhet från EU-arbete. Skogsstyrelsen och Sida för nu också diskussioner om ett fördjupat samarbete om internationell skoglig utvecklingssamarbete i enlighet med intentionerna i PGU. De nya verktygen som relaterar till aktörsdrivet samarbete öppnar upp för att formalisera ett sådant samarbete mellan de två myndigheterna.

Enskilda organisationer

WWF arbetar mycket med policyfrågor kring handel med skogsråvara och skogsprodukter. Man pekar på behovet att se skogen mer ur ett markanvändningsperspektiv än vad som görs nu. Kompetensbehovet är starkt tvärvetenskapligt och med behov av spetskompetens såsom naturgeografer, biologer, agronomer i tillägg till den mer traditionella skogskompetensen. WWF framhåller att 'arenorna' för skoglig internationell verksamhet idag inte är desamma som för några decennier sedan

SNF arbetar mycket i fält och pekar, som WWF, på behovet att ta hänsyn till markanvändningsperspektivet och pekar på att skogsbruket hänger nära ihop med jordbruket. Det finns således behov att inte tänka utpräglat sektoriellt inriktat utan mer gränsöverskridande. SNF pekar också på behovet att använda sig av mer primära informationskällor, d.v.s. att bättra ta

tillvara lokalbefolkningens kunskaper. Kunskaperna från fält kan skilja sig från teoretiska forskningsresultat, vilket dock inte alltid beaktas i t ex konsekvensanalyser och vilket därmed leder till felaktiga slutsatser som kan få katastrofala följder för de människor som berörs. SNF pekar på kunskap om ekosystem som ett område där man upplever att det råder visst 'glapp'.

Näringslivet

Inom det svenska skogsrelaterade näringslivet tar enskilda företag de steg som bedöms som nödvändiga för att rekrytera och vidareutveckla den kompetens man har användning för. IKEA har till exempel tydligt engagerat sig i certifieringsfrågor. Näringslivet samarbetar också med andra aktörer allt efter behov och håller också till viss del en aktiv dialog med olika universitet (man bjuder in t ex HHS till sina seminarier).

KSLA

KSLA har drivit frågan om behov av stärkt svensk resursbas för skogligt arbete sedan flera år. KSLAs dock inga medel att själva bekosta direkta insatser – men fyller en viss lobbyfunktion.

3.4. Några icke- svenska aktörer

Finland

I Finland intar skogsnäringen en mer central plats generellt än i Sverige och det gäller även på de utrikes- och utvecklingspolitiska områdena. Man har mer tydligt satsat på avgränsade skogliga specialområden och där är man nu mycket bra, t ex: i) skogspolicy och skogsinstitutioner; ii) skoglig utbildning och på senare tid iii) skog och klimatfrågan. Finland har visat stark politisk vilja. Satsningen har varit heltäckande i det att den målmedvetet innefattat samtliga politik- och policyområden med åtföljande finansiering. Så t ex anges skog som ett av tre centrala områden inom ramen för Finlands nyliga 'Aid for Trade' policy. Finska aktörer tycks också ha varit framgångsrika med sin lobby-verksamhet, för vilken man använt sig av 'toppkrafter' med gott internationellt anseende. Man har också lyckats väl med att få in finländare genom sekunderingar i anslutning till finländskt finansiellt stöd till internationella organisationer. SI gör dock själva bedömningen att det är osannolikt att regeringen, givet den svenska politiken för global utveckling, skulle kunna förmås göra utspel och satsningar som skulle flytta upp Sveriges profil på finsk nivå.

Norge

Våra efterforskningar ledde till slutsatsen att skoglig kompetensförsörjning i Norge befinner sig i än större kris än i Sverige. Med på kartan finns emellertid att (i) den norska motsvarigheten till SLU (Ås) varit bättre än SLU på internationellt nätverkande och internationellt samarbete och (ii) Norge gjort stora finansiella åtaganden i relation till klimat vilket kan komma att ändra bilden (bl a åtföljda av sekunderingar till bl.a. FAO (ref till 3.2 ovan).

FAO

Kompetenskraven inom FAO är höga och enligt information är t ex få svenska jägmästare konkurrenskraftiga nog. Kompetenskraven inkluderar (i) gedigen internationell erfarenhet (d.v.s. inte bara i Sida-projekt eller som konsult), (ii) mycket goda språkkunskaper (att kunna arbeta professionellt på engelska i tal och skrift samt kunna hantera ytterligare ett FN-språk såsom franska eller spanska), och (iii) vidareutbildning utöver grundexamen. Samtliga dessa krav är av det slag som måste grundas tidigt i yrkeslivet.

3.5. Behov av alternativa visioner och metoder

Den övergripande mest betydelsefulla förändringen som kan leda till en stärkt resursbas är att efterfrågan på kompetenta personer med skogliga insikter förvärvade på ett eller annat sätt stärks och blir tydliga.

Det råder ingen tvekan om att PGU ger det övergripande ramverket och att inriktningen mot mångdimensionell fattigdomsbekämpning är central. God samhällsstyrning i anslutning till skogsfrågor framstår också som centralt. Det finns emellertid ett dilemma i att detta är universella strävanden och på helhetsområdet god samhällsstyrning i anslutning till skog finns det gott om expertis internationellt. Preciseringsen i PGU räcker således inte för att motivera varför – och för vad - vi behöver bygga upp svensk kompetens utan det måste till ytterligare ett steg, nämligen att tydligare definiera skogligt relaterade områden där Sverige ser sig, eller vill se sig, ha komparativa fördelar. SI's positionspapper ger utgångspunkten som sedan tydligt sätts in under PGU's allmänna ramverk och de sex globala utmaningarna för att tydliggöra var Sverige vill ta täten och bli "bättre" än andra, d.v.s. bygga upp en svensk 'kritisk massa'. Exempel på tänkbara områden har nämnts ovan (avsnitt 2.4) och vi har också indikerat att detta är ett område som SI bör belysa inom sin omvärldsanalys. Sådana klargöranden behövs för en mer "operationell förståelse" av varför en stärkt resursbas behövs. Den behövs också som ett medel för att tydliggöra för unga människor att här finns ett starkt svenskt intresse och därmed potentiella jobb framöver. Detta innebär att profileringen inte kan stanna vid ord utan måste resultera i handling.

För att internationellt arbete ska vara attraktivt för yngre behövs en någorlunda differentierad internationellt inriktad arbetsmarknad. Det är inte tillräckligt att ha JPO-program med nästa steg att arbeta inom FN. Ur ett skogligt perspektiv vore det nog värdefullt att få in fler inom internationella forskningsinstitutioner. Det saknas också en stark satsning på mellannivå, d.v.s. nivån mellan BBE/JPO och senior sekundering, inom olika verksamhetsfält utöver SARC programmet som har en förhållandevis snäv inriktning (se ovan). Till yttermera visso tycks det saknas försök till ett mer systematiskt tillvaratagande av den kompetens som återvändande BBE/JPO-are utgör. För att föryngra konsultbasen krävs något utöver vad som erbjuds inom ramen för yngre konsultprogrammet. Det är troligt att åtgärder behöver kopplas till upphandlingsprocessen då det idag är en 'belastning' att ha med en yngre konsult i anbud.

Som framgår av diskussionen ovan (avsnitt 2) behöver synen på skoglig resursbas systematiskt breddas – 'experter' av traditionellt snitt behövs inte längre (i alla fall ur mottagarlandets snäva perspektiv). Biståndssamarbete kan emellertid också ses som en verksamhet som syftar till bredare internationell förståelse och ömsesidigt lärande. Utan återkoppling till Sverige i form av svenskar som jobbar med frågorna och som tidningar kan skriva om så minskar biståndsviljan sannolikt. Ett nytt synsätt behövs. Realiteten är redan att "experter" lär sig lika mycket som de lär ut, fast olika saker. Ingen säger emellertid detta explicit och ingen tar konsekvenserna av det. De få svenskar som jobbar i bilaterala program kallas fortfarande experter men i verkligheten är de ofta ganska marginaliserade och har ett oklart uppdrag. Det förhärskande synsättet att bara 'nästan pensionärer' är seniora nog för att kunna vara experter utgör i sig självt en faktor som i grunden motverkar all form av resursbasutveckling.

Redan nu rekryteras i praktiken kompetens som arbetar internationellt med skogliga frågor från ett antal professioner och med tvärvetenskapliga meriter. Detta har dock skett mer av en slump (se ovan) och skulle kunna 'systematiseras' genom mer proaktiv och riktad information och marknadsföring till ett större antal universitet och högskolor - dock förutsatt att (som dis-

kuterats ovan) det blir tydligt att det finns en arbetsmarknad att gå till. Detta gäller i allra högsta grad för Sida's och SI's behov men troligen även för andra aktörers behov.

Det är inte alldeles enkelt att skapa mångdimensionella och tvärvetenskapliga nätverk mellan svenska universitet – eller ens mellan institutioner inom ett och samma universitet. Det finns en mycket svag tradition av universitetsöverskridande forskning, något Sidas forskningsstöd har försökt påverka genom att särskilt prioritera ansökningar som syftar till tvärvetenskapligt nätverksbildande. I realiteten har detta dock inte alltid lett till genuina mång- och tvärvetenskapliga program utan snarare nätverk som begränsats till informationsutbyte eller program där var och en i praktiken tar sin del. En ytterligare komplicerande faktor är att det inte är akademiskt meriterande för yngre forskare att satsa på tvärvetenskaplig forskning. Yngre forskare i karriären är därför inte alltid villiga att ge upp en snävare men djupare forskning till förmån för tvärvetenskaplig forskning. Därmed saknas också tvärvetenskapliga 'role models' för studenterna på grundkurserna.

Det är således utan tvekan en utmanande och tidskrävande uppgift att försöka stimulera mång- och tvärvetenskaplig skogligt relaterad forskning – men är icke desto mindre en angelägen uppgift särskilt sett på längre sikt. Uppmärksamhet förtjänar också att läggas vid att försöka få in skoglig forskning vid universitet som arbetar med teoribildning utöver rent empirisk forskning. Givet att få tvärvetenskapliga ansökningar till Sida passerar kvalitetskontrollen (se ovan) finns det ett behov att hitta former där man både behåller djupet inom varje disciplin samtidigt som man syntetiserar forskningen under ett tvärvetenskapligt 'paraply'.

Det tycks vidare finnas möjligheter till synergier genom samarbete mellan olika finansieringsresurser. Så t ex nämndes möjligheten att söka samarbete mellan t ex FORMAS-pengarna (Jordbruksdepartementet) och Sidas forskningspengar. Ett annat relevant program är Bränsleprogrammet (inom Energimyndigheten) som finansierar tvärvetenskaplig forskning kring bioenergi och har ett litet sekretariat för att handlägga ansökningar samt anordna t ex seminarieprogram. Det kan det finnas områden av gemensamt intresse för Bränsleprogrammet och SI relaterade till bioenergi och skog.

4. TÄNKBARA ÅTGÄRDER

4.1. Övergripande åtgärder

4.1.1. Tydliga profileringar på ämnesområden och nya jobb

Det finns ett behov av att tydligt identifiera mer avgränsade/specifika ämnesområden inom vilka SI's satsning på resursbasutveckling bidrar till PGU's allmänna målsättningar (och de sex globala utmaningarna inom vilka Sverige vill verka) och där svenskar kompetensmässigt skulle kunna ta ledningen i ett internationellt perspektiv, samt att avgränsa områden internationellt där Sverige har anledning att inte satsa på spetskompetens.

När sådana områden identifierats bör satsningar ske som kan leda till fler jobb. Satsningar i samverkan med FN-systemet och med de internationella forskningsorganisationerna kan kopplas till arbetsmöjligheter för svenskar i dessa organisationer. Svenska universitet och högskolor är också relevanta samarbetspartners. Utan en sådan satsning blir arbetsmarknaden även framgent liten och intresset från unga människor kommer, på goda grunder, inte att stärkas. Denna punkt är den strategiskt viktigaste frågan. Väljer man att inte satsa på att få till stånd en svensk "profilering" så kan åtgärder för resursbasutveckling ligga på låg nivå eftersom den svenskanknutna arbetsmarknaden då kommer att förbli liten och otydlig samtidigt som den internationella är extremt konkurrensutsatt och svårpenetrerad om det inte finns 'nationell draghjälp' i form av en svenskrelaterad karriärväg med tjänster på mellannivåer.

4.1.2. Kartläggning av befintlig resursbas och svensk representation

En bättre kartläggning av den befintliga resursbasen bör ske. Studier genomförda av KSLA kan tas som utgångspunkt, men måste breddas att inkludera inte bara direkt skogsutbildade. Det måste också klarläggas vad som med någon accepterad måttstock är rimlig svensk representation (skogligt relaterad kompetens) inom FN-systemet och i andra internationella organisationer. Vad som är rimlig representation måste då bedömas utifrån olika framtidsscenarier, dvs. med initiativ enligt 4.1.1 ovan, respektive utan sådana initiativ.

Kartläggningen ovan blir även en mer solid bas för att bättre kunna avgöra och argumentera för önskvärt framtida antal skogligt relaterade MFS och BBE/JPO samt för eventuellt behov av program på mellannivå (à la SARC) såväl som andra former av sekunderingar.

4.2. Tänkbara mer detaljerade åtgärder

4.2.1. Stimulera intresset

- En tänkbar åtgärd är att ordna intresseväckande evenemang på olika universitet, dvs SLU såväl som andra. Svenskar som arbetar med relevanta internationella skogsfrågor kunde i större omfattning engageras som gästföreläsare. Internationellt välrenommerade personer som bjuds in av Sida för något evenemang kunde försöka förmås att i anslutning därtill även hålla föreläsningar på relevant universitet och/eller högskola.

- En annan tänkbar åtgärd är att aktivt söka bidra med medverkan på de 'arbetsgivardagar' som brukar anordnas årligen på många universitet och högskolor. Genom deltagande för att sprida information om internationell skogligt relaterade arbetsmöjligheter till en diversifierad grupp av universitetsstudenter kan SI systematiskt bidra till att även studenter från andra professioner än direkt skogligt utbildade får upp ögonen för möjligheterna.
- Snart blir en nu lite yngre grupp äldre och där kan finnas en del ämnen med bred erfarenhet som skulle kunna användas för intresseväckande insatser. Återvändande BBE/JPO-are är en annan grupp som skulle kunna användas.
- SI har redan börjat annonsera internationella tjänster på sin hemsida. Detta kan som miniminivå fortsätta som nu, men vidareutveckling med mer proaktiv information till intresserade personer skulle kunna tänkas. I detta sammanhang kan samverkan med fackliga organisationer övervägas.
- En tänkbar åtgärd är att bidra till att utveckla SLU's information riktad mot presumtiva studenter så att den har en mer utvecklad internationell profil. Detta är dock i huvudsak relevant endast om kursernas upplägg förändras i enlighet med de internationaliseringssträvanden som pågår inom SLU och om initiativ beskrivna under 4.1 tas vilka leder till nya arbetstillfällen.

4.2.2. Ingå i utbildningar

- En tänkbar åtgärd är att se över information kring och mekanismer för "studentutbyten" mellan dels olika universitet och dels mellan olika fakulteter på SLU. Kontakter mellan SLUs skogsfakultet och institutionen Stad och Land på NL-fakulteten är ett specifikt exempel.
- En ytterligare åtgärd är att någon aktör initierar bättre informationsflöde mellan aktörer ute i världen och studenter/institutioner hemma kring möjligheter för examensarbeten med eller utan koppling till MFS. Sida/Skogsinitiativet torde ha ett bredare och/eller annat nätverk än universiteten allena och kan således kanske hitta placeringar som universiteten själva inte kan skaffa.
- SI skulle kunna se om det är möjligt att få till stånd MFS-stipendier knutna till mastersnivån, och kanske aningen längre än de nuvarande tycks vara. MFS på mastersnivån torde göra det attraktivare för institutioner/organisationer att ställa upp som 'värd'/handledare.
- Mastersprogram inom SLU som kan vara av intresse för internationellt intresserade studenter bör göras mer tillgängliga över institutions- och fakultetsgränserna vilket kan kräva större flexibilitet i kursplanerna. Detta torde eventuellt följa från den pågående översynen inom SLU i syfte att stärka internationaliseringen av utbildningen (uppdrag enligt regleringsbrevet 2008).
- SI bör se över vad man kan bidra med för att öka förståelsen av att språkkunskaper är en nödvändig förutsättning för internationellt skogligt arbete. Ett första steg kan vara att gå genom basfakta med studievägledare så att de kan ge rätt information till intresserade studenter.

4.2.3. Ge praktisk erfarenhet

- En tänkbar åtgärd är att undersöka vilka ytterligare organisationer som kan vara strategiskt viktiga som mottagare av BBE/JPO-are (d.v.s. utöver de som för närvarande är 'mottagare') och att verka för att ytterligare placeringar kommer till stånd. SI bör undersöka om egna pengar kan användas för detta.

- Möjligheterna att använda yngre/juniora personer i t ex konsultanbud behöver förbättras. Utvärderingskriterierna i konsultupphandlingarna nu verkar generellt i konserverande riktning.
- SI bör söka skapa speciella skogligt relaterade nischer för att ta med juniora personer på t ex korttidsuppdrag, nischer där juniora personer bedöms positivt i stället för som nu att sådana personer ger teamet dåligt meritvärde. Detta skulle kunna byggas in i offerter för finansiering ur YK-programmet där Sida finner detta relevant (offerten i sig skulle kunna utgöra ansökan, med förbehåll från Sida att offerten kan accepteras med eller utan YK-elementet för att inte riskera försena hela upphandlingsprocessen). En konsekvens kan vara att en person ges möjlighet att vara ”Yngre konsult” mer än en gång men upp till ett maximalt tak i total effektiv tid. En ansats byggd på bidrag till kostnadstäckning för konsultbolaget i stället för full kostnadstäckning skulle kunna övervägas, exempelvis täckning av kostnader för resor och traktamenten och ett lågt bidrag till timarvode (ex 100 eller 150 SEK per timme). I gengäld kunde kanske total effektiv tid utsträckas till 12 månader per individ.

4.2.4. Riktas mot underhåll och utveckling av befintlig resursbas

- Det finns ett behov av att systematiskt följa upp återvändande BBE/JPO/JED/YK. Någon aktör borde lägga upp namnregister vilket givetvis måste baseras på frivillig medverkan (t ex på SI's hemsida?). Detta skulle underlätta för rekryterare att hitta kandidater.
- Många ”återvändare” har under årens lopp påtalat lämpligheten av att ha ett system för avrapportering vid tjänstgöringsperiodens slut. Sådan avrapportering tjänar bland annat till att Sida's handläggare av BBE/JPO/JED/YK ska få återkoppling kring vad som är bra eller mindre bra organisationer/tjänster. Sådan återkoppling kan även utnyttjas för att väcka intresse bland studenter (se ovan).
- En möjlighet till informellt nätverkande och kontaktskapande vore att ordna tvådagarsseminarier för diskussion och lärande kring aktuella frågor. Sådana evenemang skulle kunna vara medel för att kontinuerligt utveckla en svensk ”agenda” och möjligen också för att stärka samverkan mellan utvecklingssamarbete, forskning och privata näringslivet. Marknadsföringen och informationsspridningen av sådana seminarier bör ske brett för att locka en bred samling av intresserade personer.
- Om viljan att skapa spetskompetens (vetenskaplig – fältorienterad – officiell) blir tydlig kan prioriteringar och kravspecifikationer upprättas på olika sikt för att ge underlag till proaktiva och riktade satsningar. Ett sätt vore att söka skapa internationellt gångbara ’Centres of Excellence’. Det bör undersökas om det finns en stomme att bygga på, d.v.s. inte skapa något nytt, med teoribildning som ett viktigt element att bygga på. Exempel på tänkbara ’stommar’ vore miljöekonomerna i Göteborg, Tema-institutionen i Linköping, eller Handelshögskolan i Stockholm, KTH eller Chalmers, etc., beroende på vilken spetskompetens som bedöms som nödvändig.
- SI bör se över möjligheterna att stimulera mångvetenskaplig forskning/arbete över akademiska gränser – mellan universitet och inom universitet. Därmed skulle man bidra till att skapa en resurs som kan söka sig vidare till internationella institutioner – ett alternativt sätt att skapa spetskompetens.
- SI bör se över möjligheterna att stimulera mångvetenskapligt samarbete på individnivå i stället för institutionsnivå. Forskningspengar kan t ex utlysas för mångvetenskaplig forskning kring ett gemensamt identifierat område där var och en forskare inom sitt område men med krav på syntetisering. Individerna ’hittar’ själva varandra samt avgränsar ett meriterande forskningsområde av gemensamt intresse. Ett tänkbart upplägg vore att yngre

genomför djupforskningen inom sina respektive områden och någon senior (som ej behöver se till sin karriär i första hand) åtar sig ansvar för syntetisering. Ett krav skall vara att individerna har placeringar vid olika universitet. Kvaliteten skall också säkras.

- SI bör se över möjligheterna att stimulera stärkt samarbete mellan finansieringsformer som delvis överlappar och/eller kompletterar varandra. Exempel som nämnts är stärkt samarbete mellan FORMAS' och Sida's respektive forskningsanslag. Dessa samlade resurser ger ytterligare möjligheter att skapa synergier och stimulera mångvetenskaplig forskning.

4.2.5. Understödda karriärvägar

- Ett 'program' (eller ett antal placeringar) på mellannivå (à la SARC) bör undersökas. Det behövs något mellan BBE/JPO och seniora positioner inom de internationella organisationerna.
- Svenskfinansierade sekunderingar har i begränsad omfattning förekommit. Detta skulle kunna utvecklas vidare och även mer tydligt riktas mot personer som inte redan är anställda på Sida, samt riktas mot även mer juniora personer. Många länder bedriver aktivt lobbyarbete för att få in sina "egna" på seniora positioner i internationella organisationer. Uppfattningar om detta varierar bland dem som vi har haft kontakt med. Vi sällar oss till gruppen som anser att "den mest meriterade personen bör ha jobbet", vilket talar mot lobbyarbete, men bilden kompliceras av att många andra bedriver lobbyarbete så rekryteringar är i dagsläget inte alltid klockrent meritbaserade. Om lobbyarbete ska förekomma så måste det i vart fall avse väldigt kompetenta personer. I annat fall blir eventuella positiva effekter kortvariga.

5. PRIORITERADE ÅTGÄRDER

Nedan sammanfattar vi i korthet de åtgärder från ovanstående 'långlista' som vi bedömer som ett minimum för SI att ge sig i kast med.

5.1. Övergripande åtgärder

- Identifiera specifika ämnesområden inom vilka SI's satsning på kompetensutveckling bidrar till PGU's allmänna målsättningar, givet de sex globala utmaningarna inom vilka Sverige vill verka, och givet SI's fem verksamhetsområden.
- Initiera en bättre kartläggning av resursbasen för att få en gedignare bas för väl informerade beslut. Klarlägg vad som med någon accepterad måttstock är rimlig svensk representation (skogskompetens) inom FN-systemet och i andra internationella organisationer och vad som med någon accepterad måttstock är rimligt antal skogligt relaterade MFS, BBE, JPO.

5.2. Mer detaljerade åtgärder

- Bidra till intresseväckande evenemang på olika universitet riktade till studenter.
- Bidra till deltagande i 'arbetsgivar dagar' på ett brett spektra av universitet och högskolor.
- Använd "återvändare" och nyligen pensionerade för att väcka intresse bland studenter.
- Vidareutveckla den påbörjade annonseringen av internationella tjänster på SI's hemsida.
- Initiera bättre informationsflöde mellan aktörer ute i världen och studenter/institutioner hemma kring möjligheter för examensarbeten med eller utan koppling till MFS, och med eller utan MFS också på mastersnivå.
- Stimulera relevanta utbildningsinstitutioner till att begrunda hur språkkunskaper kan uppmuntras bland studenter. Ett första steg kan vara att gå genom basfakta med studievägledare så att de kan ge rätt information till intresserade studenter.
- Kartlägg vilka ytterligare organisationer som vore lämpliga 'värdar' för BBE/JPO-placeringar.
- Förbättra möjligheterna att använda yngre/juniora personer i t ex konsultanbud.
- Systematisk uppföljning av återvändande BBE/JPO/JED/YK som underlättar kontakter mellan dessa och potentiella rekryterare.
- Tvådagars-seminarier för yrkesverksamma för diskussion och lärande kring aktuella frågor.
- Stimulera mångvetenskapligt samarbete på individnivå i stället för institutionsnivå.
- Stimulera stärkt samarbete mellan finansieringsformer för forskning som delvis överlappar och/eller kompletterar varandra.
- Kartlägg möjligheten för SI att finansiera placeringar på mellannivå i form av sekundering med relevanta hänsyn till meritvärdering.

Referenslista

Ingemarson, Fredrik, Lundgren, Björn, Persson, Reidar (maj 2008): *Utveckling av den svenska resursbasen för internationellt skogligt arbete*, Kungl. Skogs- och Lantbruksakademien, Stockholm.

OECD (2007): *Promoting Pro-Poor Growth: Policy Guidance for Donors*, Paris.

Lewin, Elisabeth (2009): *Training for a Career in International Development, an Evaluation of the JPO, BBE, JED and SARC Programmes*, Sida Review 2009:06, Stockholm.

Prage, Lennart (september 2008): *Internationalisering av SLU:s utbildning*, Rapport till rektor.

Sida (mars 2007): *Riktlinjer och handlingsplan för Sidas samverkan med Sveriges näringsliv*, (Promemoria: Carlman, Åkerblom), Stockholm.

Sida (mars 2004): *Utlandspraktik för yngre konsulter (YK-programmet)*, Promemoria.

Skogsinitiativet (november 2008): *Skogsinitiativet för Global Utveckling (SI). Förtydligat Projekt Dokument (PB/SI-20081130)*, Stockholm.

Skogsinitiativet (november 2008): *Positionspapper SI-1/08. Vägledning för 'Skogsinitiativet för Global Utveckling' (SI). Skogens bidrag till Global Utveckling*, (PB/SI-2008-11-30, Annex 1), Stockholm.

Wallberg, Börje (juni 2004): *20 Förslag. Ett program för marin resursbasutveckling inför uppbyggnaden av Sidas Marina Initiativ*, UCS AB, Stockholm.

Kontrakt nr.
FS/SI – 1/09
Sida - Beslut nr.
2007-003039

UPPDRAGSBESKRIVNING

Resursbasutveckling för skogligt utvecklingsarbete med inriktning på Sidas och Skogsinitiativets framtida behov

Bakgrund

SkogsInitiativet (SI) initierades 2007 av skäl som sammanfattningsvis handlar om

- (i) en övertygelse om att skogen borde kunna spela en viktigare roll för att bekämpa fattigdomen på kort och lång sikt och
- (ii) en insikt om behovet av att anpassa det skogliga utvecklingsarbetet till nya omvärldsfaktorer.

Det senare (ii) handlar om den globala utvecklingen som bl.a. innebär både hot och möjligheter för de fattiga. För att möta dessa utmaningar har SI som mål att bidra till att underhålla och utveckla en bred svensk resursbas för primärt Sida's behov. Sida's beslut¹⁷ om SI innebar bl.a. ett strategiskt samarbete kring dessa frågor mellan Sida och Föreningen Skogen (FS).

En faktor som vägleder det svenska utvecklingssamarbetet är politiken för global utveckling (PGU). En operationell konsekvens av PGU är behovet av ökad samstämmighet mellan olika politikområden och ett ökat samarbete mellan olika svenska aktörer.

Viktiga sakfrågor som PGU pekar ut som prioriterade och som också SI skall fokuseras på är ”demokratisk samhällsstyrning” och ”rättigheter”.

SI har initialt identifierat fem ”tematiska prioriteringsområden” inom vilka SI's verksamhet skall koncentreras, dessa är:

1. ”Skogssektorns institutionella infrastruktur”
2. ”Skogens roll i det globala klimatarbetet”
3. ”Fattigdomsbekämpning inom ramen för den privata sektorns skogliga verksamhet”
4. ”Omvärldsanalys med inriktning på global skogsutveckling”
5. Utveckling av kompetens inklusive forskning och utveckling”

Sida's och SI's skogliga utvecklingsarbete förväntas därför rymmas inom dessa fem områden. Det är därför inom ramen för dessa områden som det primära behovet av svensk resursbas kommer att behövas för Sida's verksamhet.

För en mera komplett bild av SI hänvisas till hemsidan www.skogen.se under vilken SI's styrande dokument finns som PDF filer.

¹⁷ Sida/Natur ref. beslut 2007-003039

Uppdraget

Syftet med uppdraget är att utreda praktiska resursbasutvecklingsstrategier för de av Sida's skogliga verksamheter som faller inom ramen för SI mål och prioriteringar. SI förutses vara ett av Sida's huvudsakliga instrument för stärkandet den svenska skogliga resursbasen för internationella skogliga utvecklingsfrågor och skall därmed på sikt bidra till att öka kvaliteten på det skogliga biståndet.

I uppdraget ingår att:

1. Beskriva:
 - hur svenska organisationer som på olika sätt arbetar internationellt med skogsfrågor (inklusive Sida), arbetar med kompetensutveckling;
 - hur dessa ser på sin framtida kompetensförsörjning och;
 - vilka generella "kompetensprofiler" för skogliga medarbetare de behöver i framtiden;

(För Sida skall flera kompetensprofiler tas fram som belyser olika typer av skogligt arbete inom ramen för det svenska internationella skogliga utvecklingssamarbetet. Dessa skall göras mera specifika än för övriga aktörer.)

Några noga utvalda internationella organisationer som är relevanta för Sida skall också ingå i beskrivningen. För dessa skall dock utredningen begränsas till att beskriva några av deras mera generella kompetensprofiler för framtiden.
2. Översiktligt beskriva:
 - metoder och former för det skogliga resursbasutvecklingsarbetet i Finland och i Norge.
3. Bedöma och värdera:
 - olika metoder och verktyg för resursbasutveckling som har relevans för de ovan beskrivna "kompetensprofilerna" (behoven). Dessa skall omfatta hela "karriärvägen" från och med grundutbildning på universitet och högskolor, till specifikt inriktade åtgärder för seniora experter inom det bilaterala utvecklingssamarbetet och/eller på olika internationella funktioner.
4. Utforma:
 - ett förslag till konkret "handlingsplan" för skoglig resursbasutveckling som primärt återspeglar Sida's och SI's prioriteringsområden och som innebär ett noggrant sammansatt "smörgåsbord" av konkreta åtgärder som kan genomföras med olika tidshorisont.

Urvalet av svenska institutioner (pkt. 1 ovan) skall förutom Sida dels inkludera organisationer som huvudsakligen arbetar med traditionella skogsfrågor, dels organisationer som representerar andra discipliner men som på olika sätt är relevanta och/eller kopplade till skogssektorn. Organisationer som redan arbetar med kompetensutveckling med inriktning på internationella utvecklingsfrågor, bör ingå i urvalet om de kan bedömas ha erfarenheter som har relevans för uppdraget. Exempel på svenska organisationer som kan övervägas för beskrivningen är:

- Departement
- Myndigheter

- Forskning och utbildning
- Aktörer från den privata sektorn
- Kooperationen
- Enskilda organisationer
- Konsultbolag
- Övriga

Som framgått ovan skall också ett begränsat antal internationella organisationer kontaktas. Exempel på sådana som kan övervägas är:

- (a) FN organisationer: (t.ex. FAO, UNEP, UNDP);
- (b) Finansiärer: Utvecklingsbanker (t.ex. WB, AfDB, AsDB, IFAD)
- (c) Finansiärer: Givare (t.ex. DFID; EU);
- (d) Forskningsorganisationer och ”tankesmedjor”: (t.ex. CIFOR, IIED, WRI, ODI);
- (e) Enskilda organisationer: (t.ex. IUCN);
- (f) Övriga: (t.ex. Rights and Resources Initiative-RRI, FSC, FPP).

Erfarenheterna av skogligt utvecklingssamarbete pekar entydigt på vikten integration med andra sektorer och discipliner än de traditionellt skogliga (från samhällsvetenskapliga till naturvetenskapliga). Till de först nämnda hör discipliner som sociologi och antropologi, kulturgeografi, juridik och statskunskap/ekonomi. Till de senare hör agronomi och andra areellt baserade discipliner samt naturgeografi. SI har tagit sig an detta breda synsätt.

Generella kompetenser som behövs för olika typer av internationella sammanhang (kulturell förståelse, förhandlingserfarenhet, flexibilitet och benägenhet att hantera förändringar och annorlunda miljöer) skall beskrivas och inkluderas i de olika kompetensprofilerna, men behöver inte studeras specifikt eftersom dessa är välkända inom SI och Sida. Viktigt är dock att bedömningen under pkt.3 ovan, väger in dessa och andra nödvändiga och ofta helt avgörande dimensioner (t.ex. förknippade med FoU).

Resursbasutveckling är inget entydigt definierat begrepp även om det ofta finns en någorlunda gemensam syn på vad som bör ingå i form av metoder eller verktyg. Under avsnittet 3 ovan, skall därför bedömningen om metoder och verktyg sorteras utifrån det primära syftet på följande sätt:

- De som skall stimulera intresset för internationella frågor och internationellt arbete,
- De som inriktas mot grund- och tillvalskursers som ingår i olika utbildningar hos olika organisationer, inklusive FoU,
- De som ska ge praktisk erfarenhet t.ex. MFS, stipendier, biträdande experter, trainee's, etc. ,
- De som inriktas mot underhåll och utveckling av den befintliga resursbasen t.ex. föreläsnings- och seminarier, nyhetsbrev etc,
- De som understödjer karriärvägar för internationellt arbete t.ex. forskarskolor (doktorandstipendier), program för yngre konsulter, internationella sekunderingar

Sida's verktyg för resursbasutveckling som t.ex. MFS, examensarbeten, JPO, APO, BBE, sekunderingar etc. skall bedömas med avseende på deras möjligheter och begränsningar som enskilda verktyg.

Under pkt. 3 skall en analys göras utifrån

1. Olika organisationers behov och hur dessa arbetar med kompetensfrågor,
2. Några tydligt definierade kompetensprofiler för olika ”karriärvägar” och
3. Olika ”verktygs” användbarhet (förtjänster och brister).

Analysen och resultaten från kontakterna med utländska organisationer och myndigheter skall ligga till grund för förslag och rekommendationer inom ramen för handlingsplanen (under pkt 4 ovan). Denna skall visa på konkreta alternativa strategier och åtgärder på kort resp. lång sikt dels genom att kombinera olika befintliga alternativ strategiskt och dels genom att föreslå mer specifika insatser som kan behövas utöver detta.

Upplägg

Konsulten skall genomföra hela uppdraget i nära dialog med SI och arbetet skall inledas med en ”brainstorming session” som SI arrangerar. Denna skall bidra till planeringen av det fortsatta arbetet. Utgångspunkterna för denna brainstorming skall dels vara punkterna 1-4 ovan, dels det förslag som presenteras i konsultens offert för uppdraget. Under brainstorming diskussionerna skall det vidare bestämmas vilka dokument/publikationer och andra källor som skall studeras som en del av uppdraget, och vilka organisationer som konsulten kan/ska kontakta och hur kontakterna skall ske. Kontakterna med internationella organisationer skall baseras på en noga formulerad enkät och ske brevledes (via e-mail) eller möjligen i form av telefonintervjuer. Samma principer gäller vid kontakterna med Finland och Norge om inte annat överenskommes. Någon enstaka resa till Finland/Norge kan komma ifråga efter överenskommelse med SI.

Efter halva tiden skall konsulten stämma av arbetet med SI, för att dels reda ut uppkomna frågeställningar, dels för att säkerställa att studiens relevans för Sida/SI.

Exempel på dokument och processer som bör noga studeras under uppdraget:

- SI ”Förtydligade Projektdokument” och SI’s Skogliga Positionspapper,
- KSLAs kapacitets/kompetensutredning,
- Sida’s samverkan med Sveriges Näringsliv (promemoria)
- Marina Initiativet – En kartläggning av och 20 förslag till en utveckling av svensk marin resursbas.
- Internationalisering av SLU:s utbildning (Lennart Prage)

Tidplan

Uppdraget ska genomföras under perioden januari – mars och begränsas till total 6 personveckor. Minst två personer med kompetens och erfarenheter som kompletterar varandra ska ingå i teamet (se nedan).

Konsulten

Konsulten eller konsultteamet skall ha omfattande erfarenhet av internationellt utvecklings-samarbete (bilateralt och multilateralt) i kombination med:

- (i) Erfarenhet/kompetens i kompetens- och resursbasutveckling;
- (ii) Internationell erfarenhet/kompetens från skogssektorn.

I övrigt ska konsulterna ha förmågan att sammanställa informativa och läsvärda rapporter.

Rapportering

Rapporteringen skall ske i två steg:

A. Redivisning av ett ”rapportutkast” fyra veckor efter att uppdraget påbörjats. (SI skall kommentera detta inom inom två veckor)

B. Slutrapport en vecka efter SI's kommentarer.

Mötesschema

Dag och Tid	Namn	Institution	Kommentarer
			HA = Henny Andersen BT = Bo Tengnäs
14 april			
10.30-11.30	Per Larsson	WWF	Telefonmöte (HA)
27 april			
09.00-12.00	'Brainstorming'		Deltagarförteckning hos SI (HA+BT)
28 april			
09.00-10.00	Elisabeth Lewin	Konsult (utvärdering av JPO, BBE, JED, och SARC programmen)	(HA + BT)
11.00-12.30	Björn Lundgren	Ordf. i KSLAs Kommitté för Internationella Skogsfrågor,	(HA + BT)
14.00-15.00	P.A. Thege	Naturvårdsverket	(BT)
17.00-18.00	Klas Österberg	Naturvårdsverket	(BT)
4 maj			
09.00-16.00	Seminarium i) Nätverk för skoglig omvärldsanalys ii) Funktion för utveckling av resursbasen för internationellt skogligt arbete	KSLA	(HA + BT) (deltagarförteckning hos KSLA)
5 maj			
11.00-12.00	Pia Öste	Koordinator för bilaterala resursbasutvecklingsprogram, Sida	(HA + BT)
12.00-13.30	Margareta Nilsson	Sida	(HA + BT)
14.00-15.00	Anna Nilsson	Sida	(BT)
15.00-16.00	Mari Albihn	Sida	(BT + HA delar)
15.30-16.30	Tomas Kjellqvist	Sida	(HA)
6 maj			
09.00	Johan Toborn,	Central Administration, SLU, Uppsala	(HA + BT)
10.30	Jan-Erik Nylund	Professor, Institutionen Skogens Produkter, SLU, Uppsala	(HA + BT)
12.00	Ola Eriksson	Professor, Inst Skogshushåll-	(HA + BT)

		ning, SLU, Umeå	
13.00	Britta Antonsson-Ogle	Professor, Institutionen Stad och Land, SLU, Uppsala	(HA + BT)
7 maj			
09.00	Olle Forshed.	Forskare, SLU, Umeå	(HA + BT)
11.30	Maria Johansson.	Doktorand (Etiopien), SLU, Umeå	(HA + BT)
12.30	Studenter		(HA + BT)
13.30 – 17.00	Anders Karlsson Ulrik Ilstedt	Utbildningsledare, SLU, Umeå	(HA + BT)
	Anna-Lena Axelsson		(HA + BT)
	Pei Cheng Gong	Forskare, SLU, Umeå	(HA + BT)
	Gert Nyberg	Forskare, SLU, Umeå	(HA + BT)
	Jonas Rönnberg	Professor, SLU, Alnarp	(HA + BT)
8 maj			
09.00	Robert Nygård	Team Rwanda-Burundi, Sida	(HA)
12 maj			
12.30	Peter Blombäck	Chef, Internationella Avdelningen, Skogsstyrelsen, Jönköping	(BT + HA)
	Peter Holmgren	FAO	(e-post via SI)
15 maj			
15.00	Ari Kokko	Professor, Handelshögskolan, Stockholm	(HA)
	Jerker Thunberg	FAO	(e-post via BT)
18 maj			
09.00	Lotta Möller Catharina Stenborg Blom	Jordbruksdepartementet	(HA)
14.00	Maria Rydlund	Svenska Naturskyddsföreningen	(HA)